

Draaiboek LIVC R

In 7 stappen naar een succesvolle lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

DEPARTEMENT
WELZIJN
VOLKSGEZONDHEID &
GEZIN

Inhoud

Voorwoord Bart Somers	3
Voorwoord Zuhail Demir	4
Inleiding	5
Wettelijk kader	7
Bijzondere geheimhoudingsplicht (art. 458ter Sw.)	8
Wet LIVC R	8
Decreet LIVC R	9
Stappenplan LIVC R	10
STAP 1 – Creëer draagvlak	11
1.1 Het netwerk	11
1.2 Gezamenlijke probleemanalyse	11
1.3 Kosten-batenanalyse	12
1.4 Visie	12
1.5 Visiebewaking	13
STAP 2 – Lokaal samenwerkingsprotocol	14
2.1 Doel van de samenwerking	14
2.2 Structuur	16
2.3 Samenstelling en rolbepaling	17
2.4 Casemanagement	21
2.5 Geheimhouding & delen van informatie	22
STAP 3 – Deelnemers uitnodigen	26
STAP 4 – Casusbespreking	27
4.1 Aanmelding dossier	27
4.2 Delen van informatie	28
4.3 Weging en kwalificatie	29
STAP 5 – Opvolging & begeleiding	31
5.1 Toewijzing casusmanager/casusregisseur	31
5.2 Opvolging	31
STAP 6 – Dataverwerking	31
6.1 Terugkoppeling naar LTF	31
6.2 Verwerken van persoonsgegevens	32
STAP 7 – Nazorg & evaluatie	34
7.1 Dossiers afsluiten	34
7.2 Evaluatie	34
Referentielijst	36
Colofon	37

Voorwoord

Als burgemeester heb ik met mijn eigen ogen gezien hoe belangrijk Lokale Integrale Veiligheidscellen (LIVC's) kunnen zijn. Lokale overlegplatformen waar de lokale politie aan tafel gaat met socio-preventieve partners. Aanspreekpersonen uit onder andere het onderwijs, welzijn, gezondheid, werk of vrije tijd die radicalisering vroegtijdig helpen detecteren en vervolgens deze medeburgers mee opvolgen. Het is immers van belang in een zo vroeg mogelijk stadium het mentale proces van radicalisering te stoppen en om te keren. Om zo snel mogelijk te handelen wanneer iemand op het verkeerde pad dreigt te komen. Voorkomen is beter dan genezen.

De goede werking van de LIVC R is één van de redenen waarom er vanuit Mechelen geen enkele jongere naar Syrië is vertrokken om te gaan vechten met IS. Ook vandaag blijft het voorkomen van jihadistisch extremisme een belangrijk aandachtspunt. Maar ook alle andere vormen van radicalisering verdienen onze aandacht. Zo werd in 2018 nog 1 op 5 burgemeesters geconfronteerd met rechts-extremistische signalen, vandaag is dat al 1 op 3.

Met het LIVC R decreet hebben mijn collega Zuhail Demir en ikzelf de werking van de integrale veiligheidscellen daarom verder versterkt. Wat zagen namelijk dat de lokale partners die met elkaar rond de tafel zaten vertrouwelijke maar noodzakelijke informatie niet met elkaar konden delen, omwille van hun individueel geheimhoudingsplicht. Er was geen juridisch kader om informatie met elkaar te delen. Met de invoering van het gedeeld beroepsgeheim hebben we dit probleem weggewerkt.

Voortaan zullen alle verschillende puzzelstukken samengelegd kunnen worden en korter op de bal gespeeld worden wanneer signalen van radicalisering zich voordoen. Een cruciaal bijkomend instrument in handen van onze lokale besturen om onze jongeren en de veiligheid beter te kunnen beschermen.

Met dit draaiboek wil ik alle informatie aanreiken die nodig is om met het nieuwe decreet aan de slag te gaan. U vindt als lezer verderop niet enkel meer duiding bij het regelgevend kader, maar ook concrete handvaten voor het praktische verloop van een LIVC R. Zo zorgen we er samen voor dat radicalisering geen kans krijgt in ons Vlaanderen.

Bart Somers,
Vlaams minister van
Samenleven en
Binnenlands Bestuur

Voorwoord

Met de aanslagen van 2016 kende het gewelddadig extremisme en terrorisme in ons land een hoogtepunt. Het blijft één van de donkerste bladzijden uit onze recente geschiedenis. Het jihadistisch gedachtengoed was in heel Europa voelbaar aanwezig. Vanuit alle windstreken, ook Vlaanderen, vertrokken strijders richting Syrië om er te gaan vechten in naam van Islamitische Staat. Tot op vandaag zoeken we naar antwoorden om nieuwe aanslagen in de toekomst te voorkomen. Want ook nu, vijf jaar later, dienen we nog steeds waakzaam te zijn voor extremisme en radicalisering en moeten we alle mogelijkheden uitputten om nieuwe opstoten te voorkomen.

Als de aanslagen ons iets hebben geleerd, is het wel dat informatie-deling van cruciaal belang is tussen de verschillende bevoegdheids-niveaus, maar ook tussen de verschillende diensten, voorzieningen en organisaties die rond dit thema werken. Eén manier om hier een antwoord op te bieden, kwam er in 2018 met de oprichting van de LIVC's R. Ze vullen sindsdien een leegte die de preventieve aanpak van extremisme en radicalisering tot dan in de weg stond. Maar tot nu ontbrak de juridische bescherming voor Vlaamse deelnemers die hun beroepsgeheim wilden doorbreken door deelname aan een LIVC R. Daar heeft het nieuwe Vlaamse decreet, op voordracht van collega Bart Somers en mezelf, verandering in gebracht.

Veel actoren zien ook wel degelijk een meerwaarde in hun deelname aan de LIVC R, maar worstelen nog met veel praktische vragen. In dit draaiboek lichten we het decreet en de mogelijkheden die het met zich mee brengt uitgebreid toe. Via deze praktische handleiding geven we duiding bij het decreet, kaderen we jullie bezorgdheden en helpen we eventuele misvattingen over een LIVC R uit de wereld.

Een casusoverleg staat of valt met wie er aan deelneemt. Ik nodig ieder van jullie dan ook uit om door dit draaiboek en de vraag- en antwoord-fiche te gaan. Want enkel door samen aan tafel te zitten en dezelfde taal te spreken, kunnen we een meerwaarde betekenen voor zij die ons nodig hebben in de strijd tegen radicalisering.

Zuhal Demir,
Vlaams minister van
Justitie en Handhaving

Inleiding

Integraal, geïntegreerd, multi-agency, ketenaanpak, allen termen die aanduiden hoe belangrijk het is om met de verschillende partners met elk hun stukje informatie een (bijna) complete puzzel te maken van een individu, gezinssituatie of buurt. Multidisciplinaire samenwerkingen rond complexe samenlevings- en veiligheidsproblematieken kan je geenszins een nieuw concept noemen. Ook in België wordt al geruime tijd geëxperimenteerd met de multidisciplinaire aanpak. Zo werd in 2012 in het kader van intrafamiliaal geweld het “CO3-project” (CO3 staat voor Client Gericht Overleg) gelanceerd in Antwerpen. Datzelfde jaar werd ook een experimenteel samenwerkingskader uitgewerkt tussen hulpverlening en justitie in het kader van kindermishandeling. Dit werd gedoopt onder de naam “het Protocol van Moed”.

Gewelddadige radicalisering is een problematiek waarbij verschillende factoren een rol kunnen spelen. Het kent geen simpel antwoord. Om gepast te reageren is een samenspel nodig van met elkaar verbonden interventies op diverse levensdomeinen. We plaatsen dit vandaag vaak onder de noemer ‘integrale benadering’. Zo zal een geradicaliseerd individu geen veranderingsproces doorlopen door louter het afnemen van zijn paspoort of een eenmalige babbel met een hulpverlener. Er is meer nodig: een geheel aan afgestemde en gecoördineerde acties van diverse partners die betrokken zijn bij de opvolging en begeleiding van een individu en zijn omgeving.

Daarom werd de LIVC R (lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme) in het leven geroepen. Deze LIVC R bespreekt als multidisciplinair casusoverleg personen die zich mogelijk in een radicaliseringsproces bevinden (“radicaliseringscassussen”) en waarvoor een op maat gerichte begeleiding en opvolging wordt uitgewerkt. Dit overleg gaat door onder voorzitterschap van de burgemeester (of zijn/haar vertegenwoordiger) en in aanwezigheid van diensten van het lokaal bestuur (lokale politie, gemeente en OCMW) en sociopreventieve organisaties.

Het wettelijk kader van dit overleg is uitgewerkt in de federale wet tot oprichting van LIVC R¹ en het Vlaams decreet LIVC R². De wet omvat de centrale krijtlijnen, een aantal voorwaarden waaraan het casusoverleg moet voldoen en maakt de connectie met artikel 458ter van het Strafwetboek. Deze connectie maakt het mogelijk voor deelnemers die onder federale bevoegdheid vallen om hun beroeps-

---

1 Voluit is dit de wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme

2 Het Vlaams decreet LIVC-R van 21 mei 2021. De tekst kan u terugvinden op [Beslissingen van de Vlaamse Regering | Vlaanderen.be](https://www.vlaamse-regering.be/Beslissingen-van-de-Vlaamse-Regering/Vlaanderen.be)

geheim gedurende het casusoverleg op te heffen. Het Vlaamse decreet LIVC R was dan weer noodzakelijk om de Vlaamse diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties te machtigen om hun beroepsgeheim te doorbreken tijdens de deelname aan de LIVC R, de modaliteiten van het overleg verder te bepalen en een kader te voorzien voor deelnemers om persoonsgegevens te verwerken.

Wet- en regelgeving

Aandachtspunt

Goede praktijk

Dit draaiboek sluit aan bij de vraag en antwoordfiche LIVC R, geeft meer duiding over het juridisch-technisch kader; Daarnaast biedt het een stappenplan dat gebaseerd is op de bestaande lokale praktijk. Dit stappenplan bestaat niet uit een chronologische lijn, maar vormt eerder een cyclus waarbij de werking op regelmatige tijdstippen in vraag wordt gesteld. In het stappenplan wordt verwezen naar zowel wettelijke bepalingen als lokale praktijken. Deze elementen worden steeds voorafgegaan door een symbool (zie hiernaast).

De begrippen en overlegstructuren die in dit draaiboek worden gehanteerd zijn in lijn met het draaiboek LIVC R van het OCAD (Coördinatieorgaan voor de Dreigingsanalyse). Voorliggend draaiboek werd opgesteld door de VVSG en is opgemaakt in overleg met de lokale besturen, Vlaamse overheid en de Vlaamse regering.

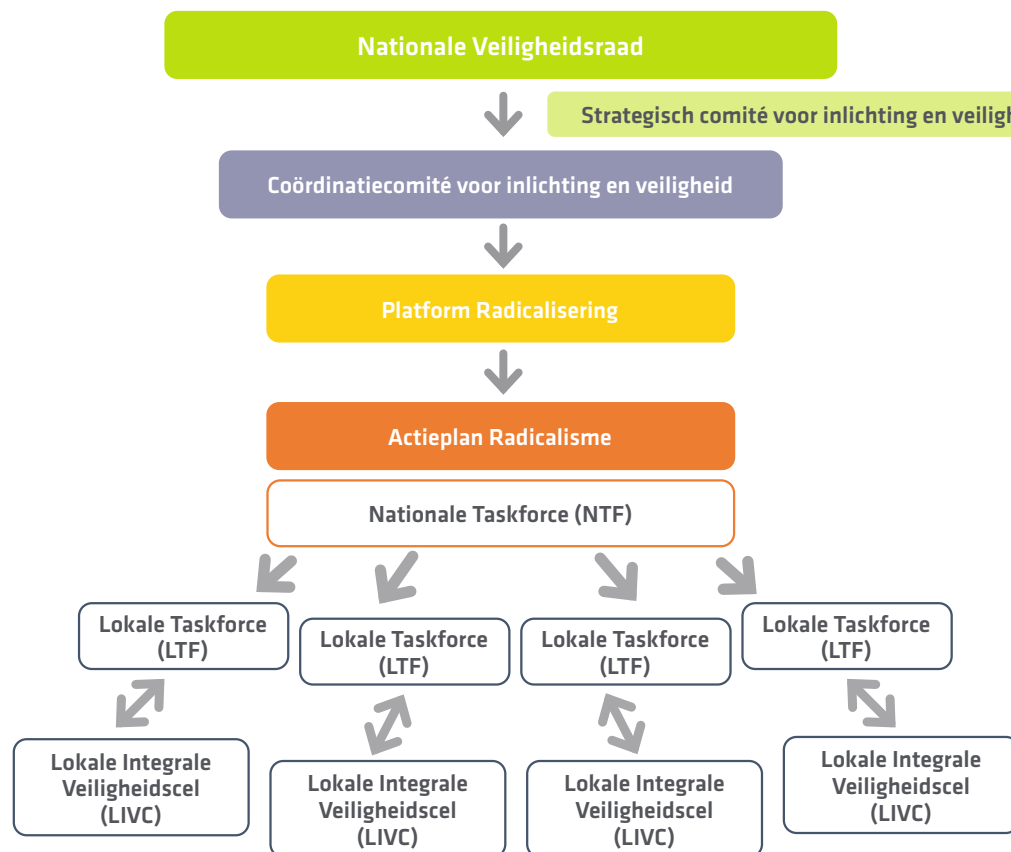
Lijst met afkortingen

AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
CAW	Centrum voor Algemeen Welzijnswerk
CGG	Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg
CLB	Centrum voor leerlingenbegeleiding
Decreet LIVC R	Decreet van 21 mei 2021 houdende de machtiging van de Vlaamse deelnemers aan en de regeling van de modaliteiten van deelname aan de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme
GGB	Gemeenschappelijke Gegevensbank
LIVC	Lokale Integrale Veiligheidscel
LIVC R	Lokale Integrale Veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme
LTF	Lokale Task Force
MCIV	Ministerieel Comité voor Inlichting en Veiligheid
NTF	Nationale Task Force
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
OCJ	Ondersteuningscentra Jeugdzorg
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
Plan R	Federaal actieplan radicalisme
Sw.	Strafwetboek
VSSE	Veiligheid van de Staat, Sécurité d'état
Wet LIVC R	Wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme

Wettelijk kader

De kiemen van de LIVC R-structuur en de uitwisseling van informatie zijn gelegd in het [federale actieplan Radicalisme \(Plan R\)](#). Dit plan werd in 2006 goedgekeurd door het Ministerieel Comité voor Inlichting en Veiligheid (MCIV) en werd verder opgevolgd door de Nationale Taskforce (NTF), onder voorzitterschap van het Coördinatieorgaan voor de analyse van de dreiging (OCAD). Dit plan werd na de vrijdelde aanslag in Verviers begin 2015 geactualiseerd en is inmiddels vervangen door de Strategische Nota Extremisme en Terrorisme. De structuur van de informatieflex in radicaliseringsdossiers die in dit plan werd vastgelegd is hiërarchisch opgebouwd, vertrekkend van de Nationale Veiligheidsraad.

Figuur 1: Schematische voorstelling van de structuren onder het voormalige actieplan Radicalisme

Bron: plan_r_nl.pdf (besafe.be) en behouden onder Strategische Nota Extremisme en Terrorisme

Binnen het actieplan Radicalisme zijn drie belangrijke overlegstructuren opgericht:

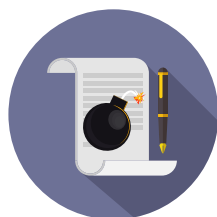
- **Nationale Taskforce (NTF)**: dit strategische stuurcomité, onder leiding van het OCAD³, staat in voor de verzameling en uitwisseling van informatie onder veiligheids- en inlichtingendiensten;
- **Lokale Taskforce (LTF)**: op gerechtelijk arrondissementeel niveau georganiseerd veiligheids-overleg in aanwezigheid van lokale en federale politie, inlichtingendiensten, OCAD, mogelijk aangevuld met relevante partners zoals het lokale parket;
- **Lokale Integrale Veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (LIVC R)**: lokaal door de burgemeester georganiseerd preventief overlegplatform in aanwezigheid van relevante lokale sociopreventieve partners en het lokaal bestuur (lokale politie, gemeente, OCMW, etc.).

3 De NTF brengt volgende actoren samen: federale procureur, de federale politie, de Staatsveiligheid, de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid van de Krijgsmacht, de FOD Binnenlandse Zaken, de FOD Buitenlandse Zaken, de Algemene Directie Crisiscentrum, de Permanente Commissie van de lokale politie, de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI), de Dienst Vreemdelingenzaken en de vertegenwoordigers van de verschillende gemeenschappen en gewesten

Voor de werking van de LIVC R zijn de afgelopen jaren drie belangrijk wetgevende initiatieven goedgekeurd, waarbij deze regelgeving steeds verder bouwt op het voorgaande kader.

Artikel 458 ter. Sw

Wet tot oprichting van LIVC R

Decreet LIVC R

Bijzondere geheimhoudingsplicht (art. 458ter Sw.)

In 2017 werd een belangrijke basis gelegd voor het wetgevend kader van de LIVC R door artikel 458ter toe te voegen aan het Strafwetboek. Dit artikel biedt een kader waarbij personen die samen overleggen over een casus informatie kunnen uitwisselen zonder dat ze hun beroepsgeheim schenden. Het stelt immers dat er geen misdrijf (in casu schending van het beroepsgeheim) wordt gepleegd *wanneer iemand die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen, deze meedeelt in het kader van een overleg dat wordt georganiseerd, hetzij bij of krachtens een wet, decreet of ordonnantie, hetzij bij een met redenen omklede toestemming van de procureur des Konings.*

Er gelden wel een aantal voorwaarden bij het casusoverleg. Zo moet het overleg een wettelijke basis hebben of georganiseerd worden door “een met reden omklede toestemming” van de procureur des Konings. Vooraf moet ook worden bepaald wie aan het overleg kan deelnemen, waarom ze overleggen en wat de modaliteiten zijn. Daarnaast moet het overleg de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van personen tot doel hebben of dient het overleg om bepaalde misdrijven te voorkomen. Twee specifieke misdrijven worden hier genoemd, met name ter voorkoming van de misdrijven bedoeld in *Titel I ter van Boek II (Terrorismemisdrijven)* en *de misdrijven gepleegd in het raam van een criminele organisatie, zoals bepaald in artikel 324bis.*

Op het casusoverleg rust een geheimhoudingsplicht. Zo zijn alle deelnemers aan het overleg tot geheimhouding verplicht voor de geheimen die tijdens het overleg worden meegedeeld. Dit biedt een stevige garantie dat geheime informatie niet wordt gedeeld buiten het casusoverleg. In de praktijk wordt deze geheimhoudingsplicht ook reeds toegepast bij het casusoverleg rond intrafamiliaal geweld (o.a. ketenaanpak/Family Justice Centers). Eenieder die dit geheim schendt riskeert straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek. De geheimen die tijdens dit overleg worden meegedeeld, kunnen slechts aanleiding geven tot strafrechtelijke vervolging van de misdrijven waarvoor het overleg werd georganiseerd.

Wet LIVC R

Op 30 juli 2018 werd de wet tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (verder “wet LIVC R”) goedgekeurd. De wet maakt meteen een verbinding met de hierboven vermelde bijzondere geheimhoudingsplicht door aan te geven dat de LIVC R dient gezien te worden als een overlegstructuur (i.e. casusoverleg) in de zin van artikel 458ter Sw. Deze verbinding had een aantal concrete consequenties. De wet zorgde ervoor dat het niet langer nodig was om toestemming te vragen aan de procureur des Konings om een “met reden omklede toestemming” te geven om het beroepsgeheim te doorbreken. Er is nu immers een wettelijke basis die het mogelijk maakte voor actoren om informatie over een casus uit te wisselen. Drie actoren worden verplicht om deel te nemen, met name de burgemeester (of vertegenwoordiger), korpschef (of vertegenwoordiger) en

gemeenteambtenaar die instaat voor de coördinatie, de ondersteuning en de begeleiding van de verschillende preventie maatregelen. Andere actoren kunnen deelnemen. Daarnaast zorgde de wet ervoor dat elke deelnemer aan de LIVC R onder de geheimhoudingsplicht viel, waardoor geheime informatie binnenskamers dient te blijven. Ten slotte bouwt de wet verder op de finaliteit zoals bepaald in art. 458ter Sw. met name het voorkomen van terroristische misdrijven. In de memorie van toelichting wordt daarbij nog aangevuld dat dit niet uitsluit *“dat het bedoelde overleg kan worden georganiseerd met een zuiver preventief oogmerk ten aanzien van bepaalde misdrijven of een bepaalde problematiek, zonder dat er al effectief misdrijven zijn vastgesteld of aangemeld”*.

De federale wet creëerde alvast een opening om de informatiedeling binnen de LIVC R beter te regelen, maar zorgde op bepaald vlak nog voor onduidelijkheid. Zo werd, in de memorie van toelichting, opgenomen dat *“voor wat betreft de deelnemers die onder de bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten vallen, zullen de deelnemers die kunnen deelnemen aan de LIVC R nader omschreven worden in de decreten of ordonnanties van de respectievelijke gemeenschappen en gewesten.”*

Decreet LIVC R

Duidelijkheid rond deelname van de Vlaamse diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties (hierna “sociopreventieve actoren”) kwam er met het Vlaamse decreet LIVC R van 21 mei 2021. Het decreet voorziet een grond voor sociopreventieve actoren om desgevallend hun beroepsgeheim te doorbreken en informatie te delen tijdens een casusoverleg binnen een LIVC R. Tevens regelt het decreet de modaliteiten van deelname en de verwerking van (persoons)gegevens.

Om de goede werking van de LIVC R te waarborgen, is het noodzakelijk dat er vertrouwelijke informatie kan gedeeld worden. De machtiging om geheimen te delen zonder het beroepsgeheim te schenden verzekert alle deelnemers dat vertrouwelijke informatie, voor zover die relevant en proportioneel is in functie van de finaliteit van het casusoverleg, kan gedeeld worden met de andere deelnemers aan het overleg (met name actoren die relevant zijn voor de bespreking van de casus).

Het decreet stelt geen verplichting in voor sociopreventieve actoren om aan een casusoverleg van de LIVC R deel te nemen, maar vormt een rechtsbasis voor de bescherming van deelnemers bij een individuele casusbespreking.

Samenvatting wettelijk kader

De verschillende regelgevende kaders hebben voorzien dat:

- Naast de drie verplichte actoren (lokale politie, burgemeester, gemeente) diverse sociopreventieve actoren **kunnen** deelnemen aan de LIVC R.
- Deelnemers aan het LIVC R hun beroepsgeheim **kunnen** doorbreken en, aldus, informatie kan gedeeld worden op de LIVC R (spreekrecht)
- Alle deelnemers, ongeacht beroepsgeheimhouder of niet, verplicht zijn tot geheimhouding voor de geheimen die tijdens het overleg worden meegedeeld
- De finaliteit van het overleg “het voorkomen van terrorisme” is, maar dit volgens de memorie van toelichting van de wet LIVC R breed moet geïnterpreteerd worden tot een zuiver preventief oogmerk ten aanzien van bepaalde misdrijven of een bepaalde problematiek
- De sociopreventieve actoren en medewerkers van de gemeente **kunnen** persoonsgegevens verwerken in hun eigen dossier

Stappenplan LIVC R

De juridische krijtlijnen voor deelname aan de LIVC R werden dus in de federale wet en het Vlaamse decreet uitgezet. Deze krijtlijnen zijn erg belangrijk om het legale speelveld af te bakenen, maar het opzetten van een succesvolle multidisciplinaire aanpak, zoals de LIVC R, begint niet bij het juridische kader. Het startpunt is een breed gedragen consensus over de lokale multidisciplinaire werking. Afhankelijk van de eigen specificiteit kan de LIVC R lokaal verder vorm krijgen. Die lokale speelruimte is ook belangrijk. Signalen van radicaal of extreem gedrag komen vaak eerst aan het licht tijdens dagdagelijkse gebeurtenissen (op school, in de buurt, op sociale media of op het sportterrein) en kunnen dus al door familie, vrienden, kennissen of eerstelijnsactoren worden opgemerkt. Het lokaal bestuur onder de vorm van gemeente, OCMW of lokale politie komt dan voor actoren vaak ook het eerst in beeld als instantie om een bepaalde verontrusting te melden.

Net omdat de signalen vaak het eerst tot uiting komen in een lokale realiteit dient de LIVC R werking een lokale toets te ondergaan. Eerder dan een aanpak te kopiëren uit een andere gemeente of zich te baseren op een standaardmodel is het belangrijk om in de diepte na te gaan wat lokaal mogelijk en wenselijk is. Daarom vertrekt dit stappenplan vanuit de lokale beleidslogica om vervolgens werk te maken van een lokaal ingebed en goed functionerend LIVC R.

Het stappenplan vormt een cyclus van 7 stappen. Deze begint bij het creëren van een draagvlak onder de lokale partners en eindigt nooit. Aangezien onze kennis over (de aanpak van) radicalisering teert op voortschrijdend inzicht, is het noodzakelijk om regelmatig de cyclus opnieuw te doorlopen en te bekijken welke stappen dienen bijgesteld te worden.

STAP 1 – Creëer draagvlak

Werken aan een multidisciplinaire aanpak vergt een goede voorbereiding en een engagement van alle deelnemende partijen om samen te werken aan constructieve oplossingen voor vaak erg complexe problematieken. Het oprichten en uitbouwen van een LIVC R kan nooit een doel op zich zijn. Het casus-overleg van de LIVC R vormt steeds een middel dat ingezet wordt binnen het bredere lokale beleid. Dat perspectief is ook noodzakelijk, aangezien de aanpak van gewelddadige radicalisering vraagt om een integrale beleidsbenadering waarbij zowel veiligheidsmaatregelen als sociale interventies nodig zijn.

1.1 Het netwerk

Om een antwoord te bieden op het geweld van extremistische individuen en groeperingen is nood aan een **sterk georganiseerd netwerk** van lokale actoren die betrokken (kunnen) zijn op diverse levensgebieden van een individu en van groeperingen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de sociale kaart.⁴ Betrokken partners verschillen per gemeente en zijn onder andere de lokale politie, de jeugddienst, de sportclub, de integratiedienst, de preventiedienst, OCMW, straathoekwerkers, scholen en CLB, onderwijsmedewerkers, CAW, justitiehuis, Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ), CCG, VDAB, Onthaalbureau, enz. Deze partners kunnen de deelnemers zijn van de LIVC R, maar kunnen ook een bredere samenstelling betreffen van alle mogelijke lokale stakeholders (denk aan schooldirectie, onderwijsmedewerkers, CLB, CAW, justitieuizen, gevangeniswezen, lokale verenigingen binnen sport, vrije tijd of sociocultureel volwassenenwerk). Deze partnerorganisaties hoeven ook niet steeds bij elke casus betrokken te worden, maar kunnen per casus verschillen. Zo kunnen - afhankelijk van de casussen die op tafel liggen - bepaalde organisaties ad hoc worden betrokken. Belangrijk is echter wel dat de diverse lokale partners (structureel) betrokken worden in het uitwerken van de lokale visie op de aanpak van radicalisering en de werking van de LIVC R.

Het uitgangspunt daarbij is een zekere **gelijkwaardigheid** onder de actoren en respect voor ieders positie, inbreng en professioneel referentiekader. Binnen een multidisciplinaire aanpak bestaat er geen hiërarchie tussen de verschillende leden; iedereen beslist zelf in welke mate ze actief mee werken. Echter ontstaat een passieve deelname een actor niet van diens verantwoordelijkheid. Iedere actor draagt immers de verantwoordelijkheid voor het slagen van de vooropgestelde doelen. Tevens kan het niet de bedoeling zijn dat deze horizontale relatie tussen de partijen overgaat in dwang of druk van de ene naar de andere actor.

Het faciliteren van **onderling vertrouwen** is cruciaal bij nieuw samengestelde groepen. Openheid en gelijkwaardigheid in communicatie naar elkeen rond de tafel dragen hiertoe bij. Voorts is ook belangrijk hoe leden kijken naar de problematiek en op welke manier zij al zijn geconfronteerd met situaties in het kader van radicalisering. Goed ingelichte partners en een heldere definiëring van elkaars rol zorgt niet alleen voor een sterker netwerk, maar ook voor duidelijkheid over de verantwoordelijkheden.

1.2 Gezamenlijke probleemanalyse

De voeding van het lokale beleid ligt in een gedegen omgevingsanalyse. Eens het netwerk met de nodige expertise is samengesteld, is het tijd om de neuzen in dezelfde richting te plaatsen. Binnen een ketengerichte aanpak worden diverse actoren uit diverse beroepskaders (die soms haaks op elkaar staan) bij elkaar gebracht. Samenwerken betekent niet dat een organisatie of dienst taken dient uit te voeren buiten het eigen handelingskader. Een structurele samenwerking vertaalt zich door eenieders expertise te bewaren en in te brengen (Cocon Vilvoorde vzw, 2017). Belangrijke voorwaarde is dat de rol van de actoren

⁴ www.desocialekaart.be

duidelijk bepaald is en dat structuur, regie, processen en middelen op elkaar zijn afgestemd (De Groof et al., 2015). Binnen een ketengerichte aanpak is eenieder verantwoordelijk voor het welslagen of falen van de vooropgestelde doelen (Groen, Franck en Simons, 2017).

1.3 Kosten-batenanalyse

Steden en gemeenten worden sinds de invoering van de wet van 30 juli 2018 verplicht om een LIVC R op te richten, maar toch heeft niet elke gemeente vandaag een dergelijke (actieve) overlegstructuur. Verantwoordelijke voor de opstart en opvolging van de LIVC R is de burgemeester, die zelf het initiatief dient te nemen om de verschillende deelnemers uit te nodigen (zie stap 3). Het is ook de burgemeester die verder zal bepalen wanneer de LIVC R bijeen komt. Hij of zij kan deze taak tot opvolging van de werkzaamheden van de LIVC R ook toebedelen aan een door hem aangestelde vertegenwoordiger. Voor deze opvolging is enkel een minimumdrempel⁵ van minimaal één vergadermoment voorzien, maar iedere LIVC R kan zelf beslissen hoeveel bijeenkomsten plaatsvinden.

De wetgever dwingt de leden van de LIVC R dus niet om bijeen te komen, al zou het te betreuren vallen dat dit overleg wordt beperkt tot een eenmalige bijeenkomst. Om een structureel en duurzaam lokaal overleg te organiseren is dan ook vooreerst nood aan een zeker draagvlak, aangezien de organisatie van een LIVC R naast een aantal baten ook kosten zal teweegbrengen:

Kosten	Baten
Personeelsinzet (voorbereiding en administratieve ondersteuning)	Bezorgdheden signaleren: vroegtijdig kunnen ingrijpen door precaire bezorgdheden over personen bespreekbaar te maken
Personeelsinzet (opvolging en begeleiding van personen)	Een geïntegreerde aanpak op individueel niveau: verhinderen dat diensten, voorzieningen en organisaties elkaar voor de voeten lopen door af te stemmen wie welke actie gaat ondernemen t.a.v. de besproken persoon
Tijdsinvestering voor deelnemers LIVC R	Compleet beeld: als alle relevante partners aan tafel zitten kan een vollediger beeld gemaakt worden van beschermende en risicofactoren door alle relevante informatie samen te voegen
	Tijdwinst: informatie kan meteen gedeeld worden met diverse actoren, in plaats van bilateraal af te stemmen
	Sterker netwerk: via het multidisciplinaire overleg raken professionals vertrouwd met de (vertegenwoordiger) van andere diensten, voorzieningen en organisaties

1.4 Visie

Complexe problemen zoals gewelddadige radicalisering, extremisme en terrorisme kennen geen eenvoudig antwoord. Personen die handelen vanuit een bepaalde ideologische motivatie doen dit om verschillende redenen (oorzaken) en worden gedreven door bepaalde prikkels (triggers) in hun dagelijkse leven (microniveau), in hun omgeving (mesoniveau) en in de maatschappij (macroniveau) die hen motiveren om strafbaar gedrag te stellen.

⁵ In de memorie van toelichting van de wet staat immers dat: Het verplicht stellen van een LIVC R moet garanderen dat elke gemeente minstens eenmaal de oefening maakt, zodanig dat voor alle leden duidelijk is welke hun rol is binnen de LIVC, en zij hierin geëngageerd zijn."

Integrale veiligheid gaat dan ook over meer dan een casusgerichte aanpak, maar voorziet in maatregelen van pro-actie tot nazorg. Het gaat om een aanpak die enerzijds oog heeft voor de voedingsbodem van radicalisering door het promoten van sociale inclusie en positieve identiteitsontwikkeling. Anderzijds is er ook aandacht voor de stok achter de deur: een repressieve aanpak met zicht op re-integratie, herstel en nazorg. Een integrale visie beklemtoont aldus dat pro-actie, preventie en nazorg het noodzakelijke complement zijn van curatie en repressie.

Integrale veiligheidsketen Mechelen

Stad Mechelen ent zijn visie rond radicalisering op deze van de integrale veiligheidsketen waarbij een gepast niveau van preventie wordt toegepast in elk stadium van radicalisering. Radicalisering is voor hen een verscherping van de identiteit om oplossingen te zoeken voor frustraties in de identiteitsontwikkeling. Enerzijds is dat een norm halend proces dat democratisch is, wanneer we denken aan de strijd voor vrouwenrechten, stemrecht of de taalrechten die voor Vlamingen verworven werden. Het is ook een pedagogisch proces, wanneer jongeren leren hoe op een legitieme manier om te gaan met hun frustraties, met of zonder hulpvraag. Anderzijds is het een niet norm halend proces, en ondemocratisch, wanneer fysiek of mentaal geweld gebruikt wordt (Van Leuven, 2017)

NORM HALEND			NIET NORM HALEND		
RADICALISERINGSPROCES					
IDENTITEITS-VORMING	(MAATSCHAPPELIJKE) FRUSTRATIES BIJ IDENT.VORMING	KRITIEK MOMENT VERVREEMDING (6 kleine criminaliteit)	REKRUTERING	GEWELD	REÏNTEGRATIE
1	2	3	4	5	6
PROACTIEF	PREVENTIEF		REACTIEF	REPRESSIEF	CURATIEF
VEILIGHEIDSKETEN					
MIDDENVELD					
OPVOEDING - ONDERWIJS - OMGEVING - SOCIAAL WERK - STEUNPUNTEN					

1.5 Visiebewaking

Een belangrijke opdracht binnen het multidisciplinair samenwerken is het bewaken van de vooropgestelde visie. Een visie draait immers niet om de goede woorden op papier te zetten, maar om de centrale idee te beschrijven en te belichamen door iedere actor binnen de samenwerking. Belangrijk is dan ook om de grote lijnen en ambities van de LIVC R te monitoren en na te gaan of de afgesproken inhoudelijke en procedurele visie effectief wordt nagestreefd.

Hoe draagvlak creëren?

- **Betrek alle relevante stakeholders bij de omgevingsanalyse** (bij voorkeur sleutelfiguren binnen de dienst, voorziening of organisatie zoals burgemeester, algemeen directeur, diensthoofd, etc.) en vraag expliciet naar hun verwachtingen en noden t.a.v. hun deelname aan een LIVC R.
- **Zorg voor vertrouwen, openheid en gelijkwaardigheid in de communicatie over LIVC R**
- **Zoek naar een gedeeld begrip over de term “radicalisering” en de finaliteit van het overleg** (Wanneer moeten we ons “zorgen” maken? Of m.a.w. wanneer meld je een bezorgdheid op een LIVC R?).
- **Wijs op de kosten en baten van de LIVC R** (en bekijk mogelijke alternatieven indien de kosten zwaarder doorwegen dan de baten).
- **Stel een lokaal integraal beleidsplan ter preventie van radicalisering op waarin de werking van de LIVC R één van de actiepunten betreft** (en waar daarnaast ook proactieve en algemeen preventieve maatregelen worden uitgevoerd die inspelen op de voedingsbodem van radicalisering). Maak duidelijk dat de LIVC R een belangrijk onderdeel is van het lokaal preventiebeleid.

STAP 2 – Lokaal samenwerkingsprotocol

Om te verhinderen dat informatie en verantwoordelijkheid bij één actor blijven liggen is het wenselijk dat de actoren de afspraken formaliseren in een LIVC R samenwerkingsprotocol. Dit betekent niet enkel een operationele vertaling van het beleidsplan, maar zorgt voor transparantie en duidelijkheid omtrent een aantal procedures en maakt partners bewust van mogelijke valkuilen en aandachtspunten. Het protocol moet duidelijkheid scheppen over het doel van de samenwerking, de rol van de betrokken actoren, de middelen die kunnen worden ingezet en de manier waarop deelnemers informatie kunnen uitwisselen en registreren. Een dergelijk reglement beschrijft de samenwerking niet volledig in detail, maar creëert een consensueel kader dat vertrouwen schept door te anticiperen op mogelijke misverstanden tussen de deelnemers.

2.1 Doel van de samenwerking

Het uiteindelijke doel van de LIVC R is “het voorkomen van terrorisme”. In de memorie van toelichting van de federale wet wordt daarbij verduidelijkt *“dat het bedoelde overleg kan worden georganiseerd met een zuiver preventief oogmerk ten aanzien van bepaalde misdrijven of een bepaalde problematiek, zonder dat er reeds effectief misdrijven zijn vastgesteld of aangemeld”*. Dit zorgt voor een bijzondere voorwaarde voor deze multidisciplinaire samenwerking. Het gaat immers over het proberen verhinderen van situaties die zich mogelijk in de toekomst kunnen voordoen, maar waar we dus geen uitsluitel over hebben of de feiten zich ook effectief zullen voordoen.

Wat betreft de terminologie, worden zowel het radicaliseringsproces, extremisme als terrorisme, in de wet van 11 december 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, gedefinieerd. Onderstaande drie definities vormen juridisch de basis van het mandaat van zowel de Veiligheid van de Staat als het OCAD en zijn ook overgenomen in het Vlaamse actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie 2020-2024.

- Het **radicaliseringsproces** is een proces waarbij een individu of groep van individuen op dusdanige wijze wordt beïnvloed dat dit individu of deze groep van individuen mentaal gevormd wordt of bereid is tot het plegen van terroristische handelingen.⁶ Radicalisering leidt ter verduidelijking niet altijd tot terrorisme. Het zijn allemaal complexe begrippen die enige nuancering vergen. Radicalisering is in hoofdzaak een proces dat in grote mate de houding ten aanzien van het gebruik van geweld bepaalt. Individuen en groepen maken bij radicalisering een geleidelijke, dynamische evolutie door waarbij zij radicale ideeën, opvattingen en visies overnemen of ontwikkelen. Het is dus een proces dat kan leiden – maar niet noodzakelijk leidt – tot gewelddadig extremisme. Dit is namelijk de bereidheid om het gebruik van geweld te aanvaarden om extremistische doeleinden te bereiken, zonder dat daarom effectief wordt overgegaan tot het uitoefenen van geweld.
- Met **extremisme** wordt bedoeld: racistische, xenofobe, anarchistische, nationalistische, autoritaire of totalitaire opvattingen of bedoelingen, ongeacht of ze van politieke, ideologische, confessionele of filosofische aard zijn, die theoretisch of in de praktijk strijdig zijn met de beginselen van de democratie of de mensenrechten, met de goede werking van de democratische instellingen of andere grondslagen van de rechtsstaat. Hieronder wordt ook het radicaliseringsproces begrepen.⁷
- **Terrorisme** tenslotte, houdt het gebruik van geweld tegen personen of materiële belangen om ideologische of politieke redenen in, met als doel zijn doelstellingen door middel van terreur, intimidatie of bedreigingen te bereiken. Hieronder wordt ook het radicaliseringsproces begrepen.⁸

De wetgever laat hier ruimte om, binnen het wettelijke kader, naar eigen inzicht te beslissen over het toepassingsgebied van deze finaliteit. Net omwille van deze ruimte, moet worden verhinderd dat individuen en doelgroepen benadeeld en/of gevisieerd worden. We denken dan in de eerste plaats aan jongeren in kwetsbare situaties, in armoede, met migratieachtergrond, etc. Steeds dient dan ook te worden nagegaan in hoeverre de lokale aanpak discrimineert of stigmatiseert.

Binnen het wettelijk kader wordt bepaald dat er **minimaal** sprake moet zijn van **een preventieve insteek**. Er dienen dus al bepaalde bezorgdheden of signalen aanwezig te zijn om een individu ter tafel te bespreken. De signalen hoeven daarom nog geen normen te overschrijden, maar kunnen een teken aan de wand zijn van een voedingsbodem voor (gewelddadige) radicalisering. Denk daarbij aan uitingen van (maatschappelijke) frustraties bij identiteitsvorming in de klas of op sociale media die gevoed worden door een gevoel van onrechtvaardigheid, sociale uitsluiting, discriminatie, vernedering en pestgedrag.

Met het oog op bespreking op een casuoverleg binnen een LIVC R, kan elke deelnemer casussen aanmelden bij de burgemeester of de door hem aangestelde vertegenwoordiger. Om besproken te worden dienen

⁶ Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst – Art. 3, 15°.

⁷ Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst – Art. 8, 1° c).

⁸ Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst – Art. 8, 1° b).

er wel reeds bepaalde aanwijzingen te bestaan dat hij of zij zich in een proces van radicalisering bevindt. In de praktijk is het niet steeds eenvoudig om te bepalen of bepaalde bezorgdheidssignalen wel of niet voldoen aan de theoretische en/of wettelijke bepaling van “radicalisering” of “voorkomen van terrorisme”. Voorspellingen over toekomstig gedrag zijn moeilijk te maken, maar in overleg met verschillende actoren kan wel nagegaan worden welke beschermende en risicofactoren aanwezig zijn bij de desbetreffende persoon (= casus). Het is op een LIVC R dat deelnemers in onderling overleg kunnen beslissen dat er geen verdere nood is om specifieke casus verder op te volgen, of om integendeel eventueel door te verwijzen naar de LTF.

Binnen deze analyse is het belangrijk dat elke partner de problematiek ook vanuit hetzelfde kader bekijkt om lokaal tot een **gedeelde taal** te komen. Zo is het belangrijk om te duiden dat de term “radicalisering” niet enkel de meest gekende vorm van extremisme of terrorisme (nl. Syriëstrijders) inhoudt, maar dat er ook andere vormen van radicalisering en extremisme aanwezig zijn in onze samenleving. Een bepaling van hoe de verschillende actoren kijken naar het fenomeen vormt een belangrijke oefening om uiteindelijk te bepalen welke casussen voldoen aan de criteria om op een LIVC R te worden besproken. Let op, het is niet noodzakelijk de bedoeling om tot een soort van eenheidsdenken te komen, maar een gedeelde taal kan wel helpen om de verschillen op een goede manier met elkaar te verbinden.

Inhoudelijke visie op preventie (ACTOR + plan, Politiezone CARMA)

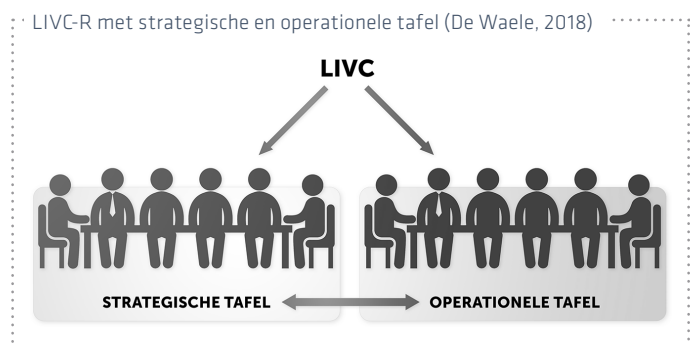
We willen benadrukken dat we vanuit een positieve houding het thema willen bespreekbaar maken en participatie tussen verschillende groepen willen stimuleren. De ambitie van ons preventief beleid bestaat erin dat ieder lid van de lokale samenleving zich thuis voelt in die samenleving en het gevoel heeft zijn/haar toekomst te kunnen maken in die samenleving.

Kinderen en jongeren moeten de nodige kansen krijgen om de nodige veerkracht in hun leven op te bouwen. Een positief zelfbeeld loodst hen door de verschillende ontwikkelingsfasen in het leven. Inzetten op een positieve identiteitsontwikkeling is dan ook een must. Daarnaast gaan we, via ontmoetingen en samenwerking tussen mensen, groepen van mensen en (ge-loofs-) gemeenschappen, kansen bieden om elkaar beter te leren kennen en om functionele relaties aan te knopen.

2.2 Structuur

De LIVC R werkingen kenmerken zich door een grote variëteit in structuur. Bovenlokale richtlijnen spreken zich niet uit over het specifiek aantal overlegtafels of de manier waarop de LIVC R dient te worden georganiseerd. Deze openheid om het lokale overlegplatform zelf vorm te geven zorgt voor een verscheidenheid van overlegstructuren. In principe hebben de wet en het decreet LIVC R steeds betrekking op de operationele tafel van de LIVC R. De strategische tafel is een optioneel gegeven dat in een aantal gemeenten werd toegevoegd om de lokale beleidslijnen en beleidsprioriteiten omtrent de samenwerking tussen de stads- en overheidsdiensten op te volgen en, indien nodig, bij te sturen.

Uit een bevraging van de VVSG in 2020 bleek dat een meerderheid van 2 op 3 gemeenten verkiest om de LIVC R te organiseren in één overlegtafel waarop zowel strategische als operationele beslissingen worden genomen. In 1 op 3 gemeenten wordt een opdeling gemaakt in 2 of, zoals in twee gemeenten het geval, zelf in 3 ta-

fels. In dat laatste geval wordt naast een opdeling in strategische en operationele doelstelling, een tussentafel geïnstalleerd. Op deze tafel behandelt men beslissingen over de groepsgerichte aanpak en evaluatie van signalen op bredere schaal.

2.3 Samenstelling en rolbepaling

Netwerken zijn geen eenpersoonszaak, maar een groepszaak. Vanuit een rollenperspectief leggen we die groepszaak hieronder verder uit. De keuze van de deelnemers is geen statisch gegeven maar kan variëren naargelang de specificiteit van de casus enerzijds en naargelang de betrokken lokale actoren en sociopreventieve diensten anderzijds. Zo kunnen eigen accenten gelegd worden in de architectuur van elke LIVC R.

De wet LIVC R voorziet een **verplichte** deelname van drie actoren, met name:

- Burgemeester en/of de door hem aangestelde vertegenwoordiger;
- Korpschef lokale politie en/of de door hem aangestelde vertegenwoordiger (de facto is dit de information officer van de lokale politie);
- Gemeentebtenaar die instaat voor de coördinatie, ondersteuning en begeleiding van de verschillende preventie maatregelen die door de gemeente worden genomen.

Voorts **kan** de LIVC R worden aangevuld met de volgende leden:

- de personeelsleden van de gemeente of andere diensten die werken op gemeentelijk niveau;
- de leden van diensten die tot de bevoegdheden van de Vlaamse gemeenschap en gewest behoren en daartoe gemachtigd worden door hun respectievelijke overheden bij krachtens een decreet of ordonnantie.

De wet LIVC R laat dus ruimte om bepaalde actoren uit te nodigen op een LIVC R. Er zijn enkele actoren die niet mogen deelnemen, met name de vertegenwoordigers van:

- het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse bedoeld in de wet van 10 juli 2006 betreffende de analyse van de dreiging;
- de Veiligheid van de Staat en de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid bedoeld in de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten;
- het Openbaar Ministerie;
- de geïntegreerde politiedienst, zoals bedoeld in de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, behoudens de *information officer*.

Criteria voor samenstelling en rolbepaling

Bij aanvang is het cruciaal om te verduidelijken welke organisatie/werking elk lid vertegenwoordigt en te bepalen:

- Wie neemt deel aan het overleg en in welke hoedanigheid?
- Neemt de deelnemer een rol op als vertegenwoordiger van zijn dienst of voorziening of brengt hij/zij vooral zijn eigen stem mee in het debat?
- Is de deelnemer gemandateerd vanuit zijn organisatie/dienst om beslissingen te nemen; tot welke hoogte of dient deze eerst terug te koppelen?
- Door welke regelgevingen zijn de aanwezigen leden gebonden?

2.3.1 Burgemeester

In de wet LIVC R wordt de burgemeester de regierol toebedeeld inzake de lokale aanpak van gewelddadige radicalisering, waardoor hij/zij verantwoordelijk wordt gesteld voor de oprichting, de goede werking en het tot stand brengen van een vertrouwensrelatie tussen alle deelnemers. Er wordt bovendien specifiek op toegezien dat enkel de burgemeester of zijn gemandateerde de LIVC R kan voorzitten. Hierdoor wordt de lokale politie uitgesloten om de regierol op te nemen. In de leidraad LIVC R van het OCAD wordt aangehaald dat dit het overleg te sterk in de hoek van het politionele zou kaderen, wat de noodzakelijke vertrouwensband tussen de sociale actoren en de lokale politie niet ten goede zou komen.

2.3.2 Information Officer Lokale Politie

De information officer vormt de brug tussen LIVC R en het veiligheidsoverleg van de LTF. Hij of zij vormt het aanspreekpunt voor de veiligheidsmatige controle van individuen. Met andere woorden gaat de information officer na in hoeverre de persoon reeds gekend is bij de veiligheidsdiensten. Zo wordt onderzocht in hoeverre de persoon al is besproken op de LTF en/of de persoon een veiligheidsrisico met zich meedraagt. Tevens kan het ook nuttig zijn om het gerechtelijk verleden van de persoon in kaart te brengen en na te gaan of er momenteel nog een gerechtelijk onderzoek loopt. Dat laatste kan er immers voor zorgen dat de gerechtelijke en preventieve aanpak elkaar hinderen. Volgens het OCAD draagt de information officer de eindverantwoordelijkheid waar het gaat over meldingen vanuit lokale actoren.

2.3.3 Coördinator

In de wet LIVC R wordt deze rol nog omschreven als *“de gemeenteambtenaar die instaat voor de coördinatie, de ondersteuning en de begeleiding van de verschillende preventie maatregelen die door de gemeente worden genomen”*, verder omschrijven we deze in het draaiboek als “coördinator”.

Een goede coördinatie (interne communicatie, planning en opvolging) start vooreerst bij de rol van de coördinator om het samenspel van persoonlijkheden en inhoud in goede banen te leiden. Hij of zij vormt de ruggengraat van de LIVC R en blinkt, in principe, uit in neutraliteit inzake eigen vertegenwoordiging en (persoonlijke) voorkeur. Dit impliceert niet dat de coördinator geen inbreng kan hebben. Integendeel, de coördinator dient te blijven inspireren en te verhinderen dat ontmoetingen vervallen in non-discussies of gepolariseerde debatten. Tevens moet hij of zij de lijn uitzetten en bemiddelen wanneer er geen consensus bestaat over bv. de vooropgestelde doelen. De coördinator houdt het algemeen belang en de vooropgestelde doelen voor ogen en blijft focussen op de gezamenlijke meerwaarde van de multidisciplinaire aanpak.

Medewerkers van lokale besturen die organisatienetwerken managen moeten van vele markten thuis zijn. Coördinatoren sturen, controleren en rapporteren. Ze evalueren of de juiste spelers met de juiste doelen aan tafel zitten. Tegelijkertijd schuilt ook het gevaar dat de coördinator een te dominante positie inneemt door alles naar zich toe te trekken of in de positie wordt gebracht waar deze rol van hem of haar wordt verwacht. In de praktijk kan vastgesteld worden dat een coördinator ook vaak andere rollen opneemt in de LIVC R. Soms is deze verslaggever, aanmelder van casussen, casusmanager (of persoon die zelf instaat voor de begeleiding en opvolging van de casus), casusregisseur (of persoon die toeziet op de begeleiding en opvolging van een casus), visieontwikkelaar, netwerkpromotor, etc. Dat lijkt ook normaal in een netwerk want ‘de coördinator of de zogenaamde (de)radicaliseringsambtenaar is toch aangesteld om dat te doen?’. Maar een goede coördinator is niet per se een goede casusmanager. Niemand is goed in alles en dus is het relevant om na te denken welke rollen opgenomen worden in het aansturen van een netwerk en welk **mandaat** de coördinator en de andere deelnemers hebben. Mandaten schetsen de krijtlijnen waarbinnen de coördinator zich dient te bewegen (omvang en reikwijdte van de opdracht) en welke finaliteit deze dient na te streven.

In welke zin een individueel LIVC R de essentiële rollen binnen het netwerk definieert, is zijn vrije keuze. Belangrijk is dat een vastlegging van de verschillende rollen ook feitelijk plaatsvindt. Het moet binnen

een LIVC R duidelijk zijn wie welke rol inneemt en wat dit in de praktijk betekent. Het is daarom ook aanbevolen dat een LIVC R in consensueel overleg bepaalt welke rollen essentieel voor de werking zijn, de rollen definieert en aan concrete personen toevertrouwt. Ook hier is transparantie troef: dit proces is idealiter een gemeenschappelijk proces waarvan de resultaten ook (schriftelijk) worden samengevat in het samenwerkingsprotocol.

Dit hoeft niet te betekenen dat de rolbepaling na afloop van dit proces in steen is vast gebeiteld, integendeel. De rolbepaling wordt idealiter continu meegenomen en desgevallend bijgestuurd. In de praktijk zijn met name de LIVC R coördinatoren onderhevig aan een grote en vaak onrealistische verwachtingsdruk en worden ze geacht tal van taken te vervullen. Hieronder vallen vaak ook zaken die niet noodzakelijk hun kernopdrachten zijn. Een periodieke evaluatie en herbepaling van de rol van de coördinator zou dit gekend probleem kunnen oplossen.

2.3.4 Sociopreventieve actoren

Onder sociopreventieve actoren verstaan we de Vlaamse diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties. Het zijn de actoren die gevat worden door het Vlaamse decreet LIVC R⁹. Mogelijke partners daarbij zijn de jeugddienst, de sportclub, de integratiedienst, de preventiedienst, OCMW, straathoekwerkers, scholen en CLB, CAW, justitiehuis, OCJ, CGG, VDAB, Onthaalbureau, etc. Om te bekijken welke partners geschikt zouden zijn om deel te nemen aan de LIVC R kan gebruik worden gemaakt van de sociale kaart.

Ook het maatschappelijk middenveld speelt natuurlijk een belangrijke rol bij de aanpak van radicalisering, zoals maatschappelijke organisaties (bv. jeugd- en sportverenigingen, tewerkstellingsinitiatieven) en verenigingen binnen de lokale gemeenschappen (bv. de sociaal culturele verenigingen). Hierbij wordt het best aandacht besteed aan de volledige diversiteit die er binnen de desbetreffende gemeenschap is. Zo is bijvoorbeeld de imam niet noodzakelijkerwijs de spreekbuis van alle moslims in uw gemeente. Ga bijvoorbeeld ook in gesprek met de voorzitters van jongerenorganisaties of van lokale vzw's. Zorg voor een regelmatige dialoog op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau. Voer de gesprekken vanuit een gedeelde bezorgdheid en op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid: wat kunnen we voor elkaar betekenen? Het is dan ook belangrijk om te investeren in deze netwerken en contactpersonen.

2.3.5 Casusmanager & casusregisseur

Deze twee rollen zijn niet wettelijk bepaald, maar hebben wel een belangrijke impact op de werking van het casemanagement binnen een LIVC R. De basis van een goed casemanagement is een goede casusmanager. Dit moet niet altijd dezelfde persoon zijn en in grotere steden zou dit ook niet werkbaar zijn. De **casusmanager** dient te beschikken over een goed netwerk met diensten en instanties die voor het traject van deze specifieke casus essentieel zijn. De casusmanager activeert essentiële partners, monitort de vooruitgang van het traject en stuurt, indien nodig, bij. Hij/zij zorgt voor een goede terugkoppeling van alle belangrijke ontwikkelingen omtrent deze casus naar de LIVC R. Intern is het van belang dat de rol van een casusmanager duidelijk is gedefinieerd en algemeen is gekend. Zowel intern als ook extern is het wenselijk dat de casusmanager een duidelijk mandaat door de LIVC R heeft ontvangen. Idealiter is dit een mandaat dat sterk genoeg is om andere diensten te kunnen activeren.

Vaak neemt in een LIVC R de casusmanager onuitgesproken ook de rol van een **casusregisseur** over, alhoewel dit twee verschillende rollen zijn. Een casusregisseur bewaart het zicht op het geheel en behoudt een helikopterzicht op alle casussen van een LIVC R. Hij of zij identificeert bij individuele casussen mogelijke effecten, synergiën of interacties met anderen. Een casusregisseur superviseert het proces die

---

⁹ Diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisatie die vermeld worden onder artikel 3 van het Vlaams decreet houdende de machtiging van de Vlaamse deelnemers aan en de regeling van de modaliteiten van deelname aan de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme

een specifieke casus doorloopt en ondersteunt de activering van derden indien de casusmanager hier hinder ondervindt. Een goede casusregisseur blijft in de achtergrond en faciliteert de casusmanager bij zijn opdracht. Het moet voor iedereen binnen de LIVC R duidelijk zijn dat de casusmanager de laatste verantwoordelijkheid over een specifieke casus in zijn of haar handen houdt en ook als enige persoon hierover naar de andere leden heen communiceert.

Toewijzing casusmanager (Samenwerkingsprotocol stad Gent)

De casusmanager is de verbindingsfiguur tussen alle actoren betrokken bij de casus. Daarbij wordt in de eerste plaats gedacht aan het welzijnswerk, het onderwijs en de politie. In voorkomend geval dient ondersteuning gezocht te worden binnen de (religieuze) gemeenschap van de betrokkene.

De hulpverlening kan alle maatregelen omvatten teneinde opening te creëren om onderliggende problematieken aan te pakken en de betrokkene desgevallend toe te leiden naar andere diensten.

De casusmanager maakt afspraken met de uitvoerende diensten over de frequentie van de onderlinge contactmomenten ter afstemming van de voortgang en (voorlopige) resultaten in het dossier.

De maatregelen worden gecoördineerd door de casusmanager. De casusmanager bewaakt of deze leiden tot de beoogde resultaten. De casusmanager zorgt voor een terugkoppeling van het dossier op het kernteam (in casu LIVC R), na minstens 1 maand en na 6 maanden, om de voortgang en de resultaten te bespreken.

Indien een dossier vastloopt, meldt de casusmanager dit bij de voorzitter van het kernteam (in casu LIVC R).

In de eerste plaats streeft een curatieve aanpak ernaar om personen die omwille van hun aanraking met een radicaal gedachtegoed banden met de samenleving dreigen te verliezen, opnieuw een plek in de samenleving te laten opnemen. Er zal dus gezocht worden naar zoveel mogelijk manieren om de aansluiting tussen deze persoon en diens omgeving te herstellen.

Elke casus wordt behandeld met het nodige respect voor de privacy van betrokkenen. Het is belangrijk dat er op een serene manier kan worden gewerkt, ook wanneer meerdere diensten en hulpverleners betrokken zijn. Er dient voldoende vertrouwen opgebouwd te worden tussen betrokkene en zijn of haar omgeving en ondersteuners en hulpverleners.

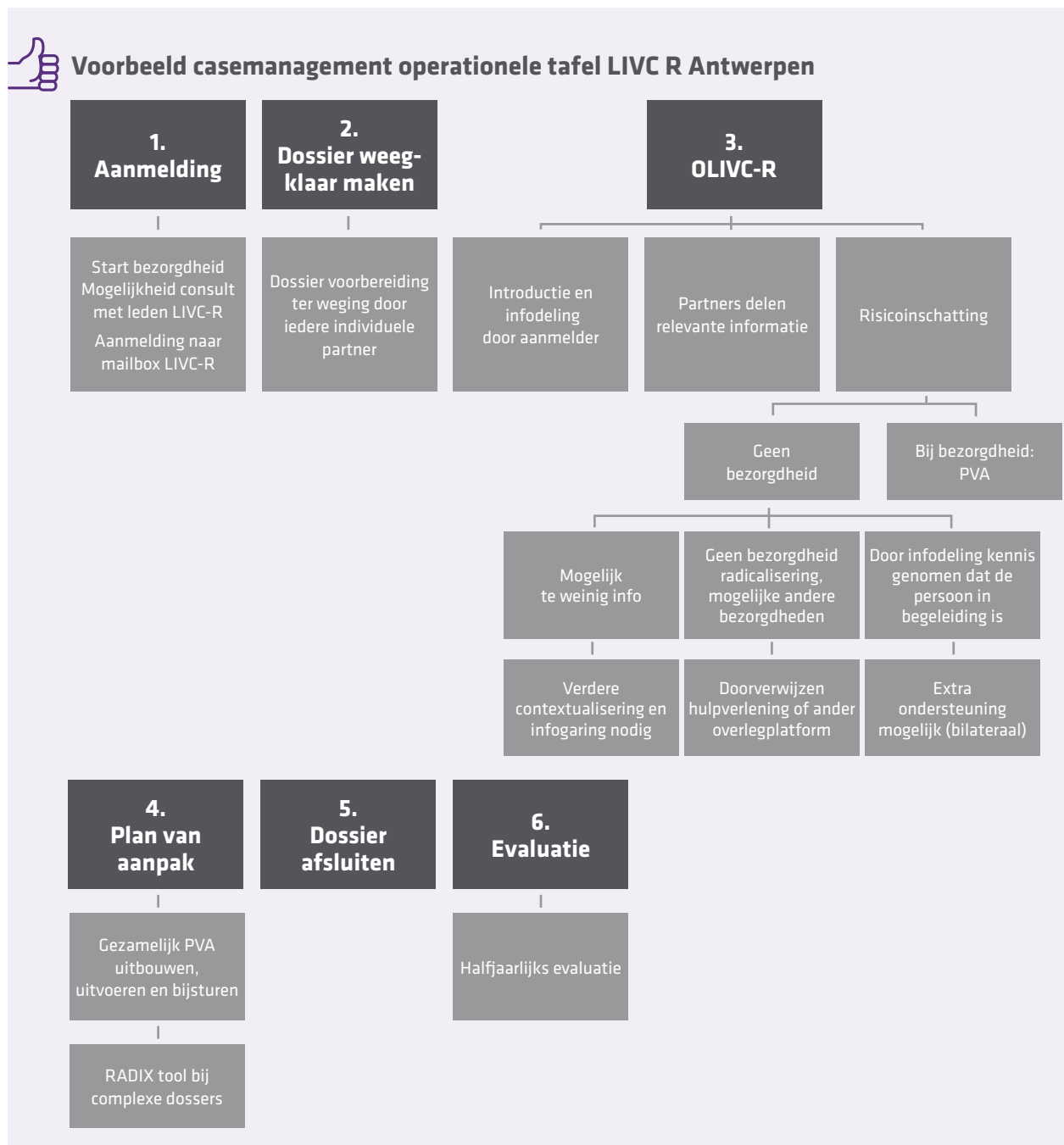
2.3.6 Ad hoc deelnemers

Deelnemers kun ook ad hoc, d.w.z. afhankelijk van de casussen die aan tafel worden besproken, deelnemen aan de LIVC R. In dergelijk geval is het wel wenselijk dat de ad hoc deelnemer voorafgaand aan de LIVC R in overleg gaat met de coördinator van de LIVC R. Daarbij is het niet de bedoeling dat er geheimen uit het vorige overleg of gedeelde persoonsgegevens worden meegedeeld, maar kan de ad hoc deelnemer ingelicht worden over de verwachtingen vanuit de LIVC R en kan de algemene werking van de LIVC R toelichten (hoe verloopt een vergadering van de LIVC R? Hoe kan informatie gedeeld worden? Wat zijn de rechten van de deelnemer? Etc.).

2.4 Casemanagement

Binnen de werking van de LIVC R vinden we twee essentiële opdrachten terug binnen het **casemanagement**, met name vroegdetectie en individuele opvolging en begeleiding. De Vlaamse regering stelt dat de LIVC R, enerzijds, een belangrijke rol speelt in de individuele opvolging van casussen. Dit kan gaan over psychologische begeleiding, gezinsondersteuning, begeleiding in de zoektocht naar werk of een opleiding, enzovoort. Anderzijds, heeft de LIVC R ook een belangrijke rol op vlak van vroegdetectie. Door de sociopreventieve actoren kunnen immers casussen aangeleverd worden die binnen de LIVC R worden besproken.

De manier waarop de LIVC R zijn taken moet vervullen is niet juridisch vastgelegd in wetgeving. Het staat de deelnemers dus enigszins vrij om de procedure zelf in te vullen. Om de taken optimaal in te vullen is in de praktijk een procesmatige aanpak uitgewerkt van aanmelding tot nazorg in diverse stappen. Hierbij een voorbeeld uit de operationele tafel van de LIVC R te Antwerpen:

2.5 Geheimhouding & delen van informatie

Geheimhouding vormt een essentieel element binnen de werking van de LIVC R. Zonder de garantie dat alles wat intern wordt gedeeld, ook effectief geheim blijft, is samenwerking onmogelijk. Daarom dient elke actor aan tafel zicht te hebben op enerzijds hun eigen wettelijke en deontologische regels en, anderzijds, het wettelijk kader van het multidisciplinair casusoverleg.

2.5.1 Basis juridisch kader

Er zijn verschillende vormen van geheimhoudingsplichten. Hieronder volgt een kort overzicht van de verschillende categorieën (en de rechtsbasis waaruit deze voortvloeit):

De wettelijke basis van het **beroepsgeheim** ligt vervat in artikel 458 van het Stafwetboek:

'Geneesheren, heekundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte (of voor een parlementaire onderzoekscommissie) getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van honderd euro tot vijfhonderd euro.'

Het beroepsgeheim is dus de zwijgplicht die bepaalde beroepen hebben tegenover hun cliënten om ervoor te zorgen dat de noodzakelijke vertrouwensrelatie niet geschonden wordt. Het beroepsgeheim geldt vanaf het eerste contact met de cliënt en zal blijven gelden¹⁰

Verder geldt als algemene regel dat alle werknemers, die gebonden zijn door een arbeidsovereenkomst, onderworpen zijn aan een **discretieplicht** (art. 17, 3°, a) Arbeidsovereenkomstenwet). Wie onderworpen is aan een discretieplicht, kan de informatie die hij/zij heeft verkregen in de uitoefening van zijn/haar functie niet zomaar aan om het even wie bekendmaken. Dit geldt ook voor personeelsleden die contractueel in een overheidsdienst zijn tewerkgesteld. De discretieplicht beschermt de opdracht, dienst of organisatie waarvoor ze werd opgelegd en niet, zoals het beroepsgeheim, de vertrouwensrelatie tussen een hulpverlener en een cliënt.

Ambtenaren, die statutair benoemd zijn, zijn gehouden tot het ambtsgeheim. Voor ambtenaren van de Vlaamse overheid wordt het **ambtsgeheim** bepaald in artikel 2.2 van het Besluit Rechtspositie personeel. Het ambtsgeheim kan als een specifieke vorm van discretieplicht worden beschouwd, met name de discretieplicht die geldt voor ambtenaren. Het ambtsgeheim kan worden omschreven als een algemene gedragsvorm die ambtenaren verbiedt op eigen initiatief mededelingen te doen over zaken die zij in het raam van hun ambt hebben vernomen en waarvan de openbaarmaking niet uitdrukkelijk toegelaten of voorgeschreven is.

Bovendien is het ook mogelijk dat men met betrekking tot de vertrouwensrelatie tussen een hulpverlener en een cliënt onderworpen is aan het beroepsgeheim, maar dat men voor andere aspecten, bv. met betrekking tot de werking van de organisatie, louter onderworpen is aan een discretieplicht. In het kader van een LIVC R zal het echter steeds informatie over een betrokken persoon betreffen, en niet louter informatie met betrekking tot een organisatie.

¹⁰ Ook na het aflopen van de hulpverlening of het beëindigen van de tewerkstelling van de hulpverlener.

Hierbij wordt gepoogd om een algemene opdeling te maken:

- Onderworpen aan **beroepsgeheim**: medewerkers van CLB's, CAW's, ondersteuningscentra jeugdzorg, de sociale dienst jeugdrechtbank, de centra voor geestelijke gezondheidszorg, het agentschap Opgroeien regie, de inloopteams, de centra voor kindercare en gezinsondersteuning, de vertrouwenscentra kindermishandeling, de gemeenschapsinstellingen, de voorzieningen in de jeugdhulp, de centra voor ontwikkelingsstoornissen, OCMW's, VAPH-voorzieningen.
- Onderworpen aan **discretieplicht/ambtsgeheim** (naargelang statuut): medewerkers van justitiehuisen, onderwijsinstellingen, universiteiten en hogescholen, de VDAB, de werkwinkels, sportorganisaties, sociaal-culturele volwassenorganisaties, sociale huisvestingsmaatschappijen, erkende huurdiensten, het agentschap Inburgering en Integratie (en aanverwante organisaties).

Dit is echter een algemeen overzicht. Sommige situaties zijn complexer:

- Zo heeft een leerkracht bijvoorbeeld, die over het algemeen geen beroepsgeheim heeft, wel beroepsgeheim wanneer hij als wettelijk erkende vertrouwenspersoon meewerkt aan de uitvoering van het Decreet Integrale Jeugdhulp.
- Voor justitieassistenten, die afhankelijk van hun statuut normaal gezien onderworpen zijn aan een ambtsgeheim dan wel een discretieplicht, bestaat er bijvoorbeeld een deontologische code, die uitdrukkelijk een discretieplicht bepaalt.
- Tolken en vertalers van het agentschap Inburgering en Integratie zullen wel gebonden zijn door het beroepsgeheim van artikel 458 Sw. in zoverre de sociale dienst of hulpverleners voor wie zij informatie moeten tolken, door het beroepsgeheim gebonden zijn.

Daarnaast is het ook zo dat sommige regelgeving aan bepaalde beroepen een beroepsgeheim toekent. In dat geval zijn enkel de personen met dat specifieke beroep onderworpen aan het beroepsgeheim. Andere regelgeving brengt echter hele sectoren onder het toepassingsgebied van het beroepsgeheim. De regelgeving spreekt in dat geval van "alle personeelsleden", "alle medewerkers" of nog ruimer "iedereen die in de sector actief is". Deze ruime omschrijving omvat ook personen die occasioneel met vertrouwelijke informatie in aanraking komen, zoals ondersteunend of leidinggevend personeel. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de integrale jeugdhulp.

2.5.2 Bijzondere geheimhoudingsplicht (art. 458ter van het Strafwetboek)

Een uitzondering op de bovenbeschreven wettelijke basis van het beroepsgeheim is artikel 458 ter Sw. Deze hebben we ook reeds gekaderd in het wettelijk kader. Dit artikel vormt zowel een uitzondering op de strafbaarstelling van de schending van het beroepsgeheim, maar verplicht deelnemers aan een casusoverleg ook tot geheimhouding wat betreft de tijdens het overleg meegedeelde geheimen. Eenieder die deze geheimhoudingsplicht schendt, kan worden vervolgd en worden bestraft met de in artikel 458 Sw. bepaalde sancties. Zowel binnen de wet LIVC R als binnen het decreet LIVC R zorgt deze uitzonderingsgrond voor een cruciaal element in de werking van de LIVC R. Het zorgt er immers voor dat actoren de mogelijkheid krijgen om een zekere mate van noodzakelijke informatie (*need to know*) te delen met elkaar, zonder daarbij hun beroepsgeheim te schenden.

Versweyvelt en Put (2018)¹¹ wijzen erop dat hiermee enkel een uitzonderingsgrond wordt gecreëerd en geen gedeeld of gezamenlijk beroepsgeheim. Buiten een organisatie geldt dit enkel tussen personen die door het beroepsgeheim gebonden zijn, personen die een identiek doel hebben bij de hulpverlening, enkel met betrekking tot informatie die noodzakelijk is (*need to know*), steeds in het belang van de cliënt en alleen met instemming van de cliënt of toch minstens na de cliënt hiervan op de hoogte gebracht te hebben. Een dergelijk gedeeld beroepsgeheim speelt hier niet, maar de wetgever heeft wel een specifieke vorm van samenwerking (met name "casusoverleg") gecreëerd waarbij elke beroepsgeheimhouder tijdelijk zijn beroepsgeheim kan doorbreken.

¹¹ Voor meer informatie over deze publicatie, lees: [alle-wegwijzers \(kuleuven.be\)](http://alle-wegwijzers.kuleuven.be)

2.5.3 Delen van informatie

De keuze om informatie te delen ligt steeds in handen van de actor. Hij of zij heeft het **spreekrecht** gedurende het casusoverleg van de LIVC R, **geen spreekplicht**. Om een LIVC R zo efficiënt mogelijk te laten werken en de betrokkene zo goed mogelijk te begeleiden, is het wel aangewezen dat zoveel mogelijk informatie – voor zover toegelaten – gedeeld wordt zodat alle facetten volledig en genuanceerd in kaart kunnen worden gebracht en besproken.

Binnen het samenwerkingsprotocol moet niet enkel het juridisch kader worden overgenomen, maar dient ook te worden verduidelijkt op welke manier er aan tafel van de LIVC R informatie kan gedeeld worden en hoe die informatie kan verwerkt worden. Wanneer dat niet wordt toegepast kunnen zich moeilijkheden voordoen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een vertegenwoordiger van het OCMW die op een LIVC R aangeeft dat een maatschappelijk werker tijdens een huisbezoek heeft vastgesteld dat de cliënt een verzameling heeft met nazipropaganda. Na de LIVC R vergadering besluit de preventieambtenaar van de gemeente om dit verder te onderzoeken en wordt een instructie gegeven aan de buurtwerker om bij de betrokken persoon langs te gaan, zonder iets te vertellen over de aanwezige propaganda. Deze informatie mag de buurtwerker immers zelf niet delen met de persoon want dan zou hij de geheimhoudingsplicht van de LIVC R schenden. Toch zal dit toevallig bezoek van de buurtwerker wellicht het vermoeden bij de persoon aanwakkeren dat de OCMW-medewerker informatie heeft doorgespeeld aan deze buurtwerker. Dergelijke actie kan het vertrouwen van de persoon naar de maatschappelijk werker en de organisatie sterk schaden.

Om zo'n situaties te voorkomen, nemen diverse LIVC's R hun voorzorgsmaatregelen door te bepalen dat er binnen de LIVC R goede afspraken moeten gemaakt worden rond welke actor(en) de casus verder zal/zullen opvolgen en welke acties er ondernomen zullen worden. Hieronder vind je een voorbeeld uit het samenwerkingsprotocol van Gent waarin een aantal richtlijnen zijn opgenomen voor een duidelijk afgestemde gegevensuitwisseling.

Gegevensuitwisseling (Samenwerkingsprotocol LIVC R Gent)

Alle leden van het kernteam beschikken over een mandaat om namens hun eigen organisatie een constructieve bijdrage te leveren aan de aanpak van radicalisering. Zij kunnen in het kader van dit project informatie delen.

Om het doorgeven van niet-anonieme persoonsgebonden informatie in overeenstemming te brengen met de wettelijke en deontologische regels van de leden van de kerngroep (i.e. LIVC R); wordt rekening gehouden met volgende voorwaarden:

- Het delen van informatie is in het belang van de betrokkene: dat wil zeggen, van belang om gevallen van (dreigende) radicalisering te voorkomen of te verhelpen, om betrokkene(n) en hun familie ondersteuning en begeleiding te bieden.
- Enkel die gegevens die noodzakelijk en relevant zijn, worden uitgewisseld ('need to know' versus 'nice to know'): het gaat om de gegevens die noodzakelijk en relevant zijn om ondersteuning te kunnen bieden.
- Belangen van derden mogen niet worden geschaad.
- De partij die gegevens aanbrengt blijft eigenaar hiervan; deze informatie mag enkel gebruikt worden met akkoord van diegene die de informatie heeft aangebracht, dit voor zover de strafwet geen verplichting oplegt tot mededeling.
- De partners beslissen steeds zelf of en welke informatie zij delen; zij volgen hierbij hun eigen wettelijke en deontologische regels; belangrijk is om hierbij steeds de afweging te maken hoe de bij een dossier betrokken personen het best worden geholpen.
- In ieder geval mag geen afbreuk gedaan worden aan het geheim van het onderzoek.
- Partijen en al diegenen die bij de behandeling van de dossiers betrokken zijn, zijn gehouden door het beroepsgeheim.

Criteria voor geheimhouding & delen van informatie

Het blijft raadzaam om stil te staan bij eenieders rol en de gevaren die schuilgaan bij het gebruiken van gevoelige informatie die door andere actoren wordt aangebracht. Sta daarom steeds stil bij:

- Is er voldoende informatie voorhanden om maatregelen te nemen of dienen we extra informatie in te winnen?
- Is de maatregel proportioneel of in verhouding tot de reeds gekende feiten?
- Wat zijn de mogelijke repercussies die het ingrijpen kan teweegbrengen (m.n. wat zijn de gevolgen voor het individu en de sociale omgeving?). Zijn er mogelijk negatieve effecten (vb. stigmatisering) verbonden aan de maatregel?

2.5.4 Vaste vertegenwoordiger

Het decreet voorziet de mogelijkheid om een vaste vertegenwoordiger (zoals dus bv. een leidinggevende, directielid, collega) aan te stellen die deelneemt aan het casusoverleg. Deze vertegenwoordigt de persoon die betrokken is op de casus, met andere woorden de daadwerkelijke geheimplichtige. Het decreet voorziet de mogelijkheid dat de geheimplichtige bepaalde gegevens, die gedekt zijn door het beroepsgeheim, kan delen met de vaste vertegenwoordiger van haar/zijn organisatie die effectief deelneemt aan het casusoverleg. Op die wijze kan bijvoorbeeld een hulpverlener binnen een CAW geheimen delen met haar/zijn teamverantwoordelijke, die aan het casusoverleg zal deelnemen.

Anderzijds biedt het decreet ook een rechtsgrond voor de terugkoppeling van de vaste vertegenwoordiger naar de geheimplichtige die betrokken is op de tijdens het casusoverleg besproken casus. Zo zal bijvoorbeeld de teamverantwoordelijke, die onderworpen is aan een specifieke geheimhoudingsplicht in kader van het casusoverleg, toch kunnen terugkoppelen naar de betrokken hulpverlener binnen het CAW.

Wat neem je op in een lokaal samenwerkingsprotocol?

- Betrek de partners bij het opstellen van de **strategische doelstellingen** van de LIVC R (Wat willen we aanpakken met de LIVC R? Hoe gaan we het aanpakken en waarom willen we het aanpakken?)
- **Structuur:** hoe is de LIVC R opgebouwd? Maken we een opdeling in de strategische (beleidsmatig) en operationele (casuïstiek) doelstellingen?
- **Samenstelling:** Ga na of alle belanghebbende partners zijn vertegenwoordigd of zijn betrokken bij de werking van de LIVC R? Zijn er te veel of te weinig deelnemers aan de LIVC R? Bepaal, indien gewenst, de vaste vertegenwoordigers die in de LIVC R zetelen en bekijk de mogelijkheid om deelnemers op een andere manier (bvb via bilateraal contact buiten de LIVC R) of ad hoc te betrekken bij de LIVC R
- **Rollen:** bekijk welke rollen de deelnemers vervullen in het overleg
  - Wie neemt deel aan het overleg en in welke hoedanigheid?
  - Neemt de deelnemer een rol op als vertegenwoordiger van zijn dienst of voorziening of brengt hij/zij vooral zijn eigen stem mee in het debat?
  - Is de deelnemer gemandateerd vanuit zijn organisatie/dienst om beslissingen te nemen; tot welke hoogte of dient deze eerst terug te koppelen?

- **Casemanagement** van de LIVC R (Hoe kan je een casus aanmelden en zijn er criteria verbonden aan een casus om in aanmerking te komen om aan te melden? Hoe wordt een casus gekwalificeerd? Hoe kan informatie gedeeld worden en wat gebeurt er met de gedeelde informatie? Zijn er criteria bepaald voor het afronden en afsluiten van een casus?)
- **Geheimhouding**: Leg de basisspelregels voor het delen van informatie vast in het protocol en ga na of de wettelijke en deontologische regels van elke deelnemer te verzoenen zijn met het wettelijk kader van de LIVC R. Door welke regelgevingen zijn de aanwezigen leden gebonden?

Wil je een voorbeeld bekijken van een lokaal samenwerkingsprotocol? Neem dan contact op met radicalisering@vmsg.be

STAP 3 – Deelnemers uitnodigen

De uitnodiging van de deelnemers gebeurt door de burgemeester. Deelnemers kunnen dus niet zelf beslissen om deel te nemen, maar moeten hiervoor een uitnodiging ontvangen van de betreffende burgemeester. Deelname aan de LIVC R is steeds facultatief en, in geval van deelname, staat het de genodigde vrij om informatie te delen.

Indien men niet wenst in te gaan op de uitnodiging, wordt verwacht dat een **gemotiveerd antwoord** wordt bezorgd aan de burgemeester waarom de persoon niet wenst deel te nemen. Mogelijks zijn er erg plausibele redenen om niet deel te nemen. De bedoeling is dan ook dat er een gesprek kan ontstaan over de motivatie waarom de genodigde niet wenst deel te nemen. Bovendien vormt dit ook een gelegenheid waarbij de burgemeester misverstanden over de werking kan wegwerken en de concrete werking kan verduidelijken.

We benadrukken hier dat er **geen sanctie** is verbonden aan het weigeren om deel te nemen. Zo is het bijvoorbeeld voor wat betreft de gesubsidieerde organisaties van belang te vermelden dat niet-deelname geenszins betekent dat de betrokken organisaties op basis hiervan hun subsidies kunnen verliezen. Onder geen enkele omstandigheid kan het zo zijn dat niet-deelname aan een LIVC R negatieve gevolgen heeft voor de genodigden of hun organisatie in kwestie. Indien dergelijke zaken toch zouden voorvallen kan een klacht worden gericht aan de toezichthoudende overheid of via de reguliere rechtsprocedure. Tevens kan ook informeel een melding worden gemaakt bij de VVSG (radicalisering@vmsg.be)

Wat met deelnemers die niet wensen deel te nemen?

- Geen enkele genodigde kan verplicht worden om deel te nemen aan de LIVC R
- Genodigden die weigeren deel te nemen dienen een gemotiveerd antwoord te geven aan de burgemeester
- Ga het gesprek aan met de weigeraar en bekijk in welke mate de bezorgdheden van de genodigde een hinderpaal vormen voor deelname aan de LIVC R
- Er kunnen op geen enkele manier sancties verbonden zijn aan het niet deelnemen aan de LIVC R

4

STAP 4 – Casusbespreking

Aangezien de LIVC R werking een continu proces behelst van casemanagement, is het belangrijk om bij de start van de vergadering allereerst stil te staan bij de afspraken en acties die tijdens de vorige vergadering werden vastgelegd. Dit vergt een goede praktische organisatie door de coördinator van de LIVC R door een duidelijke agendasetting, opvolgen van afspraken en actoren blijvend te informeren over de huidige stand van zaken in de dossiers. Vervolgens kan aanvang genomen worden met het bespreken van nieuwe casussen.

4.1 Aanmelding dossier

Voor het melden van signalen dient de aanmelder steeds voorafgaandelijk af te wegen in welke mate het zorgsignaal dient te worden besproken op een LIVC R. Deze weging kan in dialoog met de eigen organisatie, voorziening of dienst. Het is immers erg nuttig dat deze beslissing wordt ondersteund en je als deelnemer aan de LIVC R het mandaat hebt om het signaal aan te melden. Er zijn meerdere mogelijkheden om een casus aan te melden.

De wet¹² en decreet LIVC R¹³ bepalen dat elke (potentiële) deelnemer met het oog op bespreking op een casuoverleg binnen een LIVC R, casussen kan aanmelden bij de burgemeester of de door hem aangestelde vertegenwoordiger. Om besproken te worden dienen er wel reeds bepaalde aanwijzingen te bestaan dat hij of zij zich in een proces van radicalisering bevindt.

Dit gebeurt in beginsel mondeling, via een persoonlijke toelichting. Dit kan ook schriftelijk gebeuren indien er voldoende garanties zijn dat de informatieoverdracht via beveiligde communicatiekanalen gebeurt.

4.1.1 Aanmelding door leden LIVC R

De meest voorkomende vorm van aanmelding is deze via een lid van de LIVC R. In sommige gemeenten wordt voor deze aanmelding een **aanmeldingsfiche** gebruikt om bezorgdheden aan te melden. Dergelijke fiche kan dan zorgen voor een bepaalde standaardisering van casusinformatie.

Aanmeldingsprocedure voor bezorgdheden (operationeel LIVC R Antwerpen)

Een partner meldt een identiteit aan waarover bezorgdheden bestaan. De partner vult de OLIVC R aanmeldingsfiche in. De fiche bevat de initiële aanmelding met onder meer een beschrijving van de levenssituatie van die persoon. Tijdens het driewekelijkse casuoverleg wordt een persoonsdossier met alle partners besproken en een plan van aanpak uitgestippeld. De besprekingen op de vergadering worden neergeschreven in een geanonimiseerd verslag. Op iedere vergadering worden met alle aanwezige partners een aantal dossiers besproken. De hoeveelheid dossiers varieert per vergadering.

12 Meer specifiek artikel 3 §2: "De burgemeester stelt de lijst op van de casussen waarvoor er aanwijzingen bestaan dat zij zich bevinden in een radicaliseringsproces bedoeld in artikel 3, 15°, van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en die zullen besproken worden op de LIVC R, onder meer op basis van informatie die hij kan opvragen bij alle diensten die hij pertinent acht, waaronder de deelnemers zoals bedoeld in paragraaf 1. De LIVC R kan een gepersonaliseerd opvolgingstraject ontwikkelen en opvolgen voor elk van deze individuen"

13 Meer specifiek artikel 8: "De leden van de diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties, vermeld in artikel 3, kunnen, met het oog op bespreking op een casuoverleg binnen een LIVC R, casussen aanmelden bij de burgemeester of de door hem aangestelde vertegenwoordiger. De informatie die wordt uitgewisseld in het kader van deze aanmelding, valt onder de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458ter, §2, van het Strafwetboek"

4.1.2 Aanmelding door niet-leden

Ook sociopreventieve actoren die niet deelnemen aan de LIVC R kunnen in een lokale context signalen van vermeende radicalisering melden bij de burgemeester of zijn vertegenwoordiger. Verder is het bevorderlijk dat een LIVC R goed is gesitueerd in een lokaal beleidsplan en lokale diensten en organisaties de opdracht en werking van een LIVC R kennen. Stedelijke diensten kunnen ook worden uitgenodigd op een LIVC R om bepaalde bezorgdheden te delen.

4.1.3 Bovenlokale aanmelding via LTF

Binnen de afstemming tussen de LIVC R en de LTF is een belangrijke rol weggelegd voor de information officer van de lokale politie. Deze geeft signalen en casussen vanuit de LTF door aan de LIVC R wanneer er nood is aan een breed sociopreventief overleg. De information officer kan ook signalen van de LIVC R doorgeven aan de LTF wanneer er een meer diepgaande veiligheidsaanpak vereist is. Om de communicatie te stroomlijnen tussen LTF en LIVC R werden twee hulpinstrumenten ingevoerd, met name de informatiekaarten en de terugkoppelingsfiche (zie 6.2).

Als coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse bezit OCAD een dynamische databank om informatie omtrent individuen met een terrorismelabel te beheren en te delen. Per individu in deze databank worden inlichtingenfiches opgemaakt op basis van alle informatie en inlichtingen die bij de verschillende federale diensten over dit individu bestaan. Op basis van deze inlichtingenfiches worden informatiekaarten door het OCAD opgemaakt met daarin (niet-geclassificeerde) informatie die een zo volledig mogelijk beeld moet schetsen van de persoon en het individueel dreigingsniveau. De informatiekaarten worden door de lokale politie gedeeld met de burgemeester en kunnen ook (gedeeltelijk) worden gedeeld in de LIVC R met de sociopreventieve actoren.

4.1.4 Aanmelding vanuit andere gemeente

Een laatste wijze van aanmelding betreft een aanmelding vanuit een andere gemeente. Denk daarbij onder meer aan een verhuis. In principe zal de aanmelding bij een andere gemeente door de burgemeester gebeuren.

4.2 Delen van informatie

Het delicate karakter van informatie-uitwisseling, zeker wanneer het gaat om ‘vermoedens van radicalisering’ en waarbij niet altijd in een beginfase al met zekerheid gesproken kan worden van de effectieve aanwezigheid van een misdrijf of een bestaande dader/slachtoffer maakt deze vorm van samenwerking complex.

Hier dient binnen het hoger beschreven juridisch kader te worden gewerkt (zie stap 2.5.3). De deelnemers aan de LIVC R krijgen binnen dit kader een zekere mate van ruimte toebedeeld om informatie te delen met elkaar. Zo dient nogmaals te worden benadrukt dat de actoren tijdens het casusoverleg steeds een **spreekrecht** hebben, geen spreekplicht. Actoren zijn dus niet verplicht om informatie te delen tijdens het overleg.

Actoren zijn dus niet verplicht tot het delen van informatie. Maar dat hoeft daarom geen oproep te zijn om geen informatie te delen, integendeel. De LIVC R hangt immers af van de **bereidheid van deelnemers** om deel uit te maken van een groter geheel (ten aanzien van partners, ten aanzien van de betrokken persoon) en hoe toegankelijk en zelfkritisch men zich opstelt. Binnenskamers kunnen bepaalde voorstellen sterk bediscussieerd worden en kan *need to know* informatie gedeeld te worden.

Een specifieke situatie doet zich voor wanneer bijvoorbeeld een hulpverlener een uitdrukkelijke **toestemming van zijn cliënt** heeft. In het belang van deze cliënt kan men ook op deze manier afwijken van het beroepsgeheim, maar hiervoor dient de cliënt natuurlijk wel op de hoogte te worden gebracht dat de hulpverlener informatie zal delen met de actoren van de LIVC R.

We kunnen de vraag ook omdraaien, met name kan de betrokken persoon (= cliënt) op de hoogte gebracht worden van welke informatie over hem/haar wordt gedeeld in de LIVC R? In beginsel is de betrokken persoon niet op de hoogte van het feit dat hij/zij besproken wordt. Echter kan er in bepaalde gevallen wel een meerwaarde zijn om de betrokken persoon op de hoogte te stellen van het feit dat hij/zij het voorwerp uitmaakt van een bespreking op het LIVC-overleg.

Dit kan in de praktijk evenwel zorgen voor een spanningsveld tussen de hulpverlener en de andere actoren aan tafel omdat het raakt aan de fundamentele opdrachten van beide soorten deelnemers aan het overleg. Aan de ene zijde staat immers de veiligheidsmatige opdracht om terrorisme te voorkomen; aan de andere zijde staat de maatschappelijke opdracht van sociopreventieve actoren die gestoeld is op de vertrouwensband, wederzijds respect en samenwerking. Toch is het niet onmogelijk om beide visies te verzoenen. Terrorisme kan je ook bestrijden door de vertrouwensband tussen hulpverlener en cliënt te bevorderen zodat de cliënt niet afhaakt in de hulpverlening. De hamvraag op een LIVC R is dan: hoe wordt het doel van de LIVC R best gerealiseerd, met name het voorkomen van terrorisme? Kan het, om dit doel te bereiken, zinvol zijn om de besproken persoon op de hoogte te brengen van een bespreking op een LIVC of juist niet?

Ook hier kan een schriftelijk kader (lokaal samenwerkingsprotocol) van werkwijze en visie van een individuele LIVC R helpen om het geschetste spanningsveld te verminderen, zeker indien dit kader consensueel wordt opgesteld. Als richtlijn kunnen we meegeven dat een casus of besproken persoon, onder bepaalde voorwaarden, geïnformeerd kan worden over het feit dat hij of zij wordt besproken op de LIVC R. Deze mogelijkheid is echter tot op heden niet regelgevend verankerd, maar evenmin uitdrukkelijk regelgevend uitgesloten.

In de praktijk wordt hier momenteel als volgt mee omgegaan. Het feit dat de betrokken persoon wordt besproken op een LIVC zou kunnen worden meegedeeld aan de betrokken persoon op voorwaarde dat:

- Iedere deelnemer binnen de LIVC R op de hoogte is en akkoord gaat;
- De informatie die gedeeld wordt met de betrokken persoon zich louter beperkt tot het ter kennis brengen dat hij/zij voorwerp is van bespreking (verdere informatie uit het casusoverleg kan dus niet gedeeld worden met de betrokkene)
- Er geen gevaar is voor schending van het geheim van het onderzoek.

Gesteund door een duidelijke afgebakende visie van een LIVC R en een plan van aanpak kan een directe aanspraak van de betrokkene persoon behulpzaam zijn – de betrokkene komt hiermee te weten dat er bezorgdheden omtrent zijn gedrag bestaan en ontvangt een duidelijk aanbod om over eventuele problemen te spreken en hulpverlening te ontvangen.

Een samenwerkingsakkoord tussen de bevoegde overheden zal hier verder duidelijkheid moeten in scheppen.

4.3 Weging en kwalificatie

LIVC's R verrichten maatwerk. Elk casus is uniek en vraagt een individuele aanpak. De zorgvuldige weging van de verzamelde elementen en de kwalificatie van de casus die na deze analyse plaatsvindt, is cruciaal voor het bepalen van de juiste aanpak.

Dit neemt niet weg dat zowel de weging als ook de kwalificatie van een casus gesteund kunnen zijn op vooraf bepaalde criteria. Een duidelijk, op criteria gesteunde structuur kan hier immers de efficiëntie van een LIVC R aanzienlijk verhogen. Het doel moet zijn om beslissingen over een casus op een set van verifieerbare gegevens te steunen. Momenteel gebeuren zulke beslissingen vaak op basis van het casusoverleg van een LIVC R. De door een partij voorgelegde informatie wordt zo veel mogelijk aangevuld door bijkomende inlichtingen van andere partijen en er wordt dan na een discussie beslist welke aanpak al dan niet wordt toegepast.

Een “op criteria gesteunde structuur” kan helpen om deze discussie met meer objectiviteit te staven. We bedoelen hiermee een instrument, dat helpt om de verschillende aspecten van een casus in beeld te brengen. De Stad Antwerpen heeft met de Radix Tool Antwerpen (RTA) een voorbeeld gecreëerd. De tool zelf is niet publiek beschikbaar. Geïnteresseerden kunnen voor vragen terecht bij radicalisering@vvsb.be. Andere LIVC's R kunnen uiteraard zelf een instrument ontwikkelen dat op de eigen casuïstiek is gebaseerd en daarom ook beter kan passen in een specifieke lokale context. Dit kan een catalogus met criteria zijn die steeds aan een casus worden getoetst of een gespreksleidraad die het casuoverleg een duidelijke en uniforme structuur verleent. Hoe dan ook, het instrument is bedoeld om te verzekeren dat de deelnemers aan een casuoverleg een “gedeelde taal” spreken en dat een verificatie mogelijk is van alle als cruciaal beschouwde elementen van een casus. Dit vormt de basis voor een objectieve weging van een casus. Deze objectieve weging is dan weer de basis voor een gefundeerde kwalificatie van een casus.

Het instrument moet er dus voor zorgen dat:

- a) alle als belangrijk ingeschatte elementen van een casus ook feitelijk worden getoetst,
- b) verdere informatiebehoefte direct zichtbaar worden, en
- c) alle als belangrijk gedefinieerde perspectieven op een casus ook feitelijk in overweging worden genomen.

Het gaat hier dus niet in eerste instantie om een instrument dat een (mogelijk) veiligheidsrisico van een individu kan inschatten, maar eerder om een instrument dat een casus holistisch benadert en daarmee een goede leidraad voor een aanpak kan leveren.

Als een LIVC R nadenkt over het maken van een ondersteuningsinstrument voor de weging en kwalificatie van casussen, dan is het zinvol dit te bepalen in het kader van een denkoefening over de eigen visie. Een instrument kan immers enkel dan zinvol zijn, indien de deelnemers aan een LIVC R ook een gemeenschappelijke taal spreken omtrent het fenomeen “radicalisering” en betreffende de rol die een LIVC R kan spelen om mensen die zich van de samenleving afwenden, te her-integreren.

Hoe zorg ik voor een goed casemanagement?

- Start bij de casusbespreking met het overlopen van de gemaakte afspraken en acties die tijdens de **vorige vergadering** werden vastgelegd (agendasetting, opvolging afspraken en informeren over stand van zaken in de dossiers)
- Bespreek de **nieuwe meldingen** (al dan niet op basis van een meldingsfiche) en kwalificeer de casus op basis van informatie vanuit de veiligheidsdiensten en sociopreventieve actoren
- Bepaal duidelijke **procedures** om een beslissing te nemen inzake casuïstiek (wordt de casus verder opgevolgd in het kader van radicalisering op de LIVC R of niet? Vormt de persoon wel dan niet voor een bedreiging voor zichzelf en/of de maatschappij?) en proces (wanneer kan een casus aangemeld worden? Hoe wordt een casus aangemeld? Hoe wordt een casus gekwalificeerd en op basis van welke criteria? Wanneer wordt bepaald om een casus wel/ dan niet verder op te volgen? Wanneer kan/moet een casus worden afgesloten?)
- Bepaal of en welke informatie uit de LIVC R naar de **betrokken persoon** kan teruggekoppeld worden?

STAP 5 – Opvolging & begeleiding

5.1 Toewijzing casusmanager/casusregisseur

Binnen de rolbepaling (zie stap 2.3.5) werd het verschil tussen casusmanager en -regisseur toegelicht. Wanneer een LIVC R kiest voor dit model, dan is het duidelijk dat de rollen van casusregisseur en casusmanager van elkaar gescheiden zijn en door verschillende personen worden ingevuld. Ook bij de rol van casusregisseur geldt dat zijn of haar mandaat voor iedereen binnen en buiten de LIVC R duidelijk en sterk genoeg moet zijn om derden te kunnen activeren.

5.2 Opvolging

Indien er voldoende signalen zijn voor verdere opvolging binnen de LIVC R en indien de LIVC R wordt aangewezen als het juiste orgaan voor deze opvolging, wordt binnen de LIVC-R een gepersonaliseerde opvolging uitgewerkt, die ondersteund en uitgedragen wordt door de gepaste deelnemers van de LIVC R. Het is ook mogelijk dat derden bij het uitvoeren van het opvolgingstraject worden betrokken. Belangrijk is de terugkoppeling en rapportage van uitdagingen, opportuniteiten en vooruitgang van een dossier.

Waar op te letten bij opvolgen en begeleiden van cases?

- Verduidelijk de rol van de casusmanager en de casusregisseur
  - **Casemanager:** Bepaal per casus wie instaat voor de verdere begeleiding en in nauw contact zal treden met de casus of betrokken persoon
  - **Caseregisseur:** Duid een regisseur aan die toezicht houdt op het volledige proces. Een goede casusregisseur blijft in de achtergrond en faciliteert de casusmanager bij zijn opdracht.
- Werk een traject uit dat op maat is van de betrokken persoon en diens (familiale) context
- Bespreek de begeleiding op de volgende bijeenkomst van de LIVC R (uitdagingen, opportuniteiten en vooruitgang)

STAP 6 – Dataverwerking

6.1 Terugkoppeling naar LTF

De terugkoppelingsfiche biedt de LIVC R de mogelijkheid om gericht informatie rond de opvolging, de evolutie of de evaluatie van de opvolgingsmaatregelen van een besproken casus terug te koppelen naar de bevoegde Lokale TaskForce (LTF).

De leden die deelnemen aan het casuoverleg binnen de LIVC R beslissen over een opvolgingstraject voor het individu. Indien er besloten wordt om terug te koppelen naar de LTF, dan kan de terugkoppelingsfiche de LTF informeren over de aard van het eventuele traject en over het verloop van deze opvolging. De informatie die wordt teruggekoppeld mag zich beperken tot feiten of effectieve gebeurtenissen. Het LIVC R hoeft zelf geen inschattingen of analyses te maken op basis van deze informatie.

De terugkoppelingsfiche is een instrument dat wordt ingevuld door de information officer van de lokale politie. **De leden van de LIVC R beslissen echter in consensus welke informatie kan worden teruggekoppeld via de fiche (en dus ook welke niet).** Het is dan ook aanbevolen dat de information officer deze

fiche invult tijdens het vergadermoment van de LIVC R, zodat alle deelnemers onmiddellijk zien wat er zal teruggekoppeld worden. Het is cruciaal dat bij de terugkoppeling zowel positieve als negatieve elementen met betrekking tot de persoon in kwestie kunnen gedeeld worden.

6.2 Verwerken van persoonsgegevens

Het decreet LIVC R biedt de mogelijkheid (dus geen verplichting) voor Vlaamse actoren en gemeenten om persoonsgegevens te mogen verwerken. Na elk overleg kunnen de actoren van de LIVC R nagaan welke persoonsgegevens worden geregistreerd in het eigen dossier. Na elk overleg dienen de actoren van de LIVC R na te gaan welke persoonsgegevens worden geregistreerd in het eigen dossier. Deze regeling is van toepassing op de bij het decreet gemachtigde diensten, voorzieningen, gesubsidieerde organisaties en gemeenten die deelnemen aan een casusoverleg binnen een LIVC R, niet op andere actoren. Elke dienst, voorziening of gesubsidieerde organisatie is individueel verantwoordelijk voor de informatieveiligheid.

Onder het verwerken van gegevens wordt verstaan het delen van informatie en het in het eigen dossier registreren van persoonsgegevens die noodzakelijk zijn om de doelstelling van de LIVC R te realiseren. Ook wordt de mogelijkheid voorzien om persoonsgegevens te verwerken met het oog op het aanmelden van een casus. Een aanmelding zal immers in principe een minimum aan persoonsgegevens bevatten. De betrokken partners zijn zelf verantwoordelijk voor het opslaan van gegevens. Deze gegevens mogen niet openbaar toegankelijk zijn, niet voor de andere leden van de LIVC R, bijvoorbeeld in gedeelde dossiers, noch voor andere personeelsleden van de organisatie of vrijwilligers. Omdat het om geheime informatie gaat, moeten de partners adequate veiligheidsmaatregelen voorzien om te verhinderen dat derden toegang krijgen tot deze data.¹⁴

Deze dataverwerking is niet eindeloos. Individuen hebben het recht op vergetelheid, wat inhoudt dat na verloop van tijd de persoonsgegevens dienen te worden verwijderd. Als algemeen principe geldt, conform de algemene verordening gegevensbescherming (AVG)¹⁵, dat persoonsgegevens niet langer mogen bewaard worden dan noodzakelijk is voor het doeleinde van de gegevensverwerking – in casu de voorkoming van terroristische misdrijven. De gegevens kunnen, volgens het decreet LIVC R, maximaal bewaard worden voor één jaar. Die termijn vangt aan op de datum van de laatste bespreking van de betrokkene op het casusoverleg. De éénjarige bewaartermijn wordt dus telkens gestuit door een nieuwe bespreking op het casusoverleg. Met andere woorden, als de casus binnen het jaar opnieuw besproken wordt, dan begint op de datum van die bespreking een nieuwe termijn van één jaar te lopen.

Daarnaast wordt er tevens in de mogelijkheid voorzien om de maximale bewaartermijn te verlengen tot vijf jaar als het gaat om personen van wie er ernstige aanwijzingen zijn dat zij daadwerkelijk een terroristischerisico vormen. In dat geval dient de langere bewaartermijn gemotiveerd te worden door de werkingsverantwoordelijke. Het is aangewezen dat deze motivering uitdrukkelijk in het dossier wordt vermeld aan de hand van de volgende objectieve criteria: de ernst van de feiten, het feit dat de betrokken persoon vroeger reeds het voorwerp is geweest van een aanhouding, en/of de ernst van de verdenkingen die rusten op een persoon, en waar deze feiten, aanhoudingen of verdenkingen kaderen binnen de preventie van terrorisme of gewelddadige radicalisering. Opdat alle diensten en voorzieningen en gesubsidi-

¹⁴ Als de deelnemers die geheimhouding technisch niet kunnen garanderen, kunnen zij er ook voor opteren om niets te noteren in hun dossiers. Het is ook mogelijk dat er één deelnemer, die gevat wordt door het Vlaamse decreet, wordt aangeduid om alle informatie te noteren. Dit kan worden afgesproken

¹⁵ De algemene verordening gegevensbescherming (AVG) of General Data Protection Regulation (GDPR) is een Europese verordening die de verwerking van persoonsgegevens reguleert

eerde organisaties op een gelijkaardige wijze zouden omgaan met de verlenging van de bewaartermijn, is het aangewezen om dit te bespreken op een LIVC R.

Aangezien de verwerkte informatie mogelijks delicate gegevens betreffen, wordt dan ook best bijzondere aandacht gevestigd op het veilig bewaren van deze gegevens. Hieronder enkele tips om persoonsgegevens veilig te bewaren

Hoe persoonsgegevens veilig bewaren?

Hierbij een aantal minimale veiligheidsnormen:

- Uw organisatie beschikt over een Functionaris Gegevensbescherming (FG), (Eng. Data Protection Officer (DPO)).
- Uw organisatie heeft de risico's en veiligheidsbehoeften geëvalueerd die eigen zijn aan uw organisatie en die betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens.
- Uw organisatie beschikt over een schriftelijke versie van het veiligheidsbeleid, waarin de bescherming van persoonsgegevens is opgenomen. Deze is up-to-date.
- De dragers (databanken, bestanden) met persoonsgegevens zijn geïdentificeerd.
- Alle interne en externe medewerkers die in contact komen met persoonsgegevens zijn op de hoogte van de wettelijke en organisatiegebonden privacyrichtlijnen.
- Uw organisatie beschikt over een actuele lijst van personen die gemachtigd zijn de persoonsgegevens te creëren, te raadplegen, te wijzigen, of te vernietigen.
- De toegang tot de informatiesystemen van uw organisatie is zodanig beveiligd dat alleen bevoegde personen de persoonsgegevens kunnen raadplegen of bewerken.
- De informatiesystemen van uw organisatie registreren permanent wie toegang heeft gehad tot de persoonsgegevens (logging).
- Uw organisatie heeft veiligheidsmaatregelen genomen om:
  - zowel niet-gemachtigde als onnodige fysieke toegang tot persoonsgegevens te voorkomen;
  - elke blootstelling van de persoonsgegevens aan fysieke schade te voorkomen;
  - de netwerken en de apparatuur die de persoonsgegevens bewerken te beschermen;
- Uw organisatie controleert geregeld de veiligheidsmaatregelen van de informatiesystemen op het vlak van geldigheid en doeltreffendheid.
- De veiligheidsmaatregelen voor informatiesystemen zijn gedocumenteerd en up-to-date.
- Uw organisatie beschikt over een datalekkenprocedure, indien zich incidenten voordoen waarbij persoonsgegevens betrokken zijn.
- De DPO van AZG wordt geïnformeerd, als onderdeel van deze procedure.

STAP 7 – Nazorg & evaluatie

7.1 Dossiers afsluiten

Het afsluiten van een casus is niet evident. Zowel vanuit veiligheids- als zorgperspectief is het immers cruciaal om een globaal beeld te hebben van de voorgeschiedenis van cliënten of op te volgen individuen. Echter, vanaf het moment dat er niet langer bezorgdheden zijn over het individu in het kader van radicalisering, vervalt ook de beweegreden om een individu te bespreken op het overleg van de LIVC R. Belangrijk is dan ook dat op voorhand nagedacht wordt over criteria om een dossier af te sluiten, zodanig dat deze beslissing niet dient te worden overgelaten aan een subjectief aanvoelen, maar onderbouwd wordt door objectieve elementen. Deze criteria kunnen algemeen geldend zijn of per aangemelde casus kan bepaald worden dat de doelstellingen van de begeleiding zijn behaald.

7.2 Evaluatie

LIVC's R werden in een periode van ernstige bedreigingen van de samenleving opgericht. In de woelige eerste jaren van hun bestaan waren de LIVC's R dan ook volop bezig met de oprichting van de eigen werking en structuur. Een LIVC R diende antwoord te bieden op acute bedreigingsscenario's. Het is echter belangrijk om de werking van openbare diensten en instanties periodiek te evalueren. Net die evaluatie werd bij vele LIVC R werkingen door de beschreven situatie vaak over het hoofd gezien. Nochtans is binnen de uitwerking en investering van een multidisciplinaire aanpak de professionele onderbouw en evaluatie van het geleverde werk op verschillende niveaus (casus en procesniveau) erg belangrijk.

Op *casusniveau* wordt bekeken in welke mate de geformuleerde doelstellingen binnen het plan van aanpak zijn bereikt. Mogelijke criteria hiervoor kunnen zijn:

- het aantal aangemelde dossiers;
- (niet-) succesvolle afgeronde dossiers;
- de gemiddelde doorlooptijd per dossier;
- effectiviteit van de getroffen maatregelen.

Op *procesniveau* wordt teruggegaan naar de gezamenlijke geformuleerde initiële visie en het originele opzet. We gaan dan ook na in welke mate het proces effectief en efficiënt is uitgevoerd. Mogelijke elementen die hierbij in rekeningen dienen te worden gebracht zijn:

- samenwerking met de verschillende partners, betrokken diensten of instanties;
- de kwaliteit en effectiviteit van uitgewerkte acties;
- de informatieflex tussen de strategische en operationele tafel;
- de werking van de contactpersoon radicalisering.

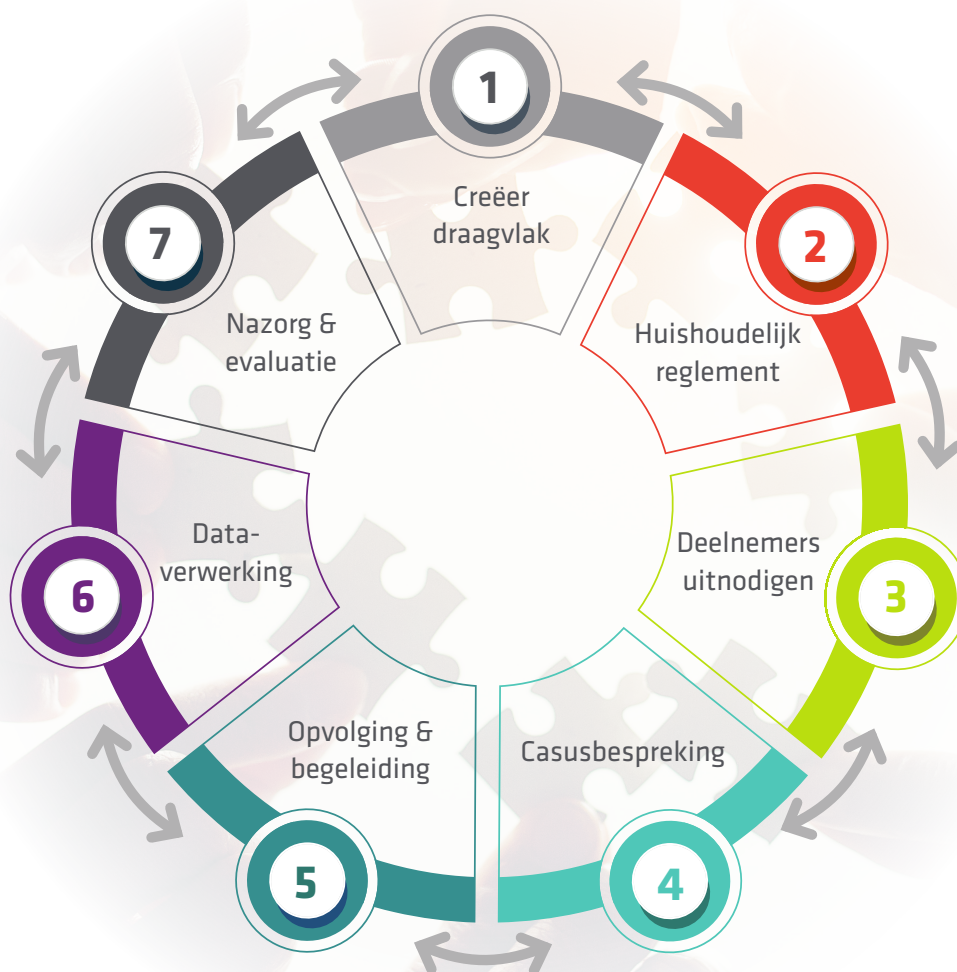
In de schoot van het Europese project EMMA (Evaluation and Monitoring of Multi-Agency workings in the prevention of violent radicalisation) wordt werk gemaakt van een zelfevaluatie-instrument om de eigen werking in de toekomst te monitoren.

Welke maatregelen nemen om dossiers af te sluiten?

- Bepaal criteria voor het afsluiten van een dossier (algemeen of per casus)
- Evalueer de werking van de LIVC R op regelmatige tijdstip (vb. jaarlijks evaluatiemoment) en dit op casusniveau (hoe succesvol was de aanpak van casussen?) en op procesniveau (in hoeverre zijn de samenwerking, informatieflux en de acties geslaagd?)
- Gebruik de evaluatie om de werking bij te sturen

Wil je gebruik maken van een zelf-evaluatietool of ondersteuning bij het evalueren van je LIVC R werking, dan kan je contact opnemen met radicalisering@vvsg.be

Referentielijst

Actieplan Radicalisme, bron: ([plan_r_nl.pdf \(besafe.be\)](#) en behouden onder *Strategische Nota Extremisme en Terrorisme*)

Cocon Vilvoorde vzw (2017), *Project R. Naar een multi-agency approach in Vilvoorde in het kader van een preventieve aanpak inzake radicalisering*, geraadpleegd op <https://www.kennisplein.be/Documents/Draaiboek%20Project%20R.pdf>

De Groof, K., Stas, K., Blow, H. en Brepoels, P. (2015), *Ketenaanpak bij familiaal geweld: rol en positie van de hulpverlening*, Handboek familiaal geweld, Brussel: Uitgeverij Politeia nv.

Groen, B., Franck, P. en Simons, D. (2017), *One safe place for hope and empowerment. Development of multidisciplinary approach of domestic violence, child abuse and sexual abuse in European family justice centers*, Brussel: Uitgeverij Politeia nv.

Van Leuven, A. (2017), *Radicaliseringsbeleid als de blijvende en actieve strijd om het vertrouwen. De Mechelse integrale aanpak in radicaliseringsprocessen: een antropologische kijk*, in De Waele, M., Moors, H., Garssen, A. en Noppe, J., *Aanpak van gewelddadige radicalisering*, Antwerpen-Apeldoorn: Maklu.

Versweyvelt en Put (2018), *Wegwijzers beroepsgeheim*, geraadpleegd op [alle-wegwijzers \(kuleuven.be\)](#)

Colofon

Een uitgave van de Vereniging van Vlaamse Steden en gemeenten, in samenwerking met de Vlaamse Overheid

Auteur s

Maarten De Waele en Jörg Gebhard,
VVSG-stafmedewerkers Radicalisering

Vorm

Ties Bekaert, VVSG-communicatiedienst

Redactieadres:

Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw
Bischoffsheimlaan 1-8

1000 Brussel

Tel 02-211 55 00

info@vmsg.be

www.vmsg.be

Dit document kan je terugvinden via www.vmsg.be

Niets uit deze uitgave mag in enige vorm of op enige wijze worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Juni 2021

